

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Maj 1970 **2**

Poštnina plačana v gotovini

MALI OGLASI

Prodaj dobro ohranjeno mavzerico kal. 7,9, z montiranim daljnogledom 4 × 60 ter več strojev za metanje umetnih golobov. Alojz Vidovič, Maribor, Sentiljska c. 52.

Prodaj boroveljsko bokarico 7 × 65 R — 12/70, s strelnim daljnogledom Karl Zeiss 4 × 32 diatal. Jože Rački, Ljubljana, »Ura«, Prešernov trg 1.

Prodaj mladiče, nemške resaste ptičarje. Feliks Purg, Breg 21, p. Majšperk pri Ptujju.

Prodaj damsko puško brezpetelinko 20 × 20/70, celotna glava gravirana. Puška izredno lahka, primerna za žensko. **Prodaj** tudi psičko terierko, gladko, staro 22 mesecev, s prav dobro telesno oceno, vsestransko lovsko uporabno. Milan Udovč, Selce 30, p. Celje.

Prodaj dva meseca stare lovske terierje. Jože Obreht, Sp. Radvanje - Maribor, Pot na Okope 66.

Prodaj boroveljsko bokarico 16/70 — 7 × 65 R, z menjalnimi cevmi 16 × 16/70, dolgimi 70 cm, s strelnim daljnogledom Falke 4 × 32. Anton Štimec, Pirče 16, p. Vas Fara pri Kočevju.

Prodaj bokarico 7 × 57 R/12, novo, z daljnogledom. Žitnik, Ljubljana, Celovška 138.

Prodaj kratkodlako istrijanko, prav dobrega goniča za zajca, lisico in prašiča, 3 leta staro, z odlično telesno oceno, preizkušeno v naravnih zasnovah. Dajem vsakršno garancijo. Cena po dogovoru. Jože Gril, Ribnica 8 na Dolenjskem.

Prodaj boroveljsko trocevkno 12 × 12/7 × 57 R, z daljnogledom 6 × 42. Puška je nova. Anton Kranjc, Hrušica 52, p. Jesenice na Gorenjskem.

OPOZORILO SODELAVCEM

Za izplačilo honorarjev za objavljene prispevke (članke, dopise, slike) v našem glasilu nam pošljite sledečo izjavo:

IZJAVA

Podpisani(a)

Stanovanje: kraj

ulica

občina

zaposlen v

izjavljam, da od 1. januarja tega leta pa do danes nisem imel toliko dohodkov, da bi presegli 2000 din in bi moral zaradi tega odpreti žiro račun.

Dne

(lastnoročni podpis)

Kdor pa ima žiro račun, naj nam pošlje njegovo številko!

Uredništvo

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

OBČNI ZBOR DRUŠTVA LJUBITELJEV PTIČARJEV

bo v soboto, 30. maja 1970, ob 19. uri, v sejni dvorani republiškega zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani, Kidričeva 5 (pritličje).

Člani in prijatelji vljudno vabljeni!

Lovske družine in lovce, ki še niso plačali lovsko-kinološkega koledarja 1970, prosimo, da to store čimprej, člane pa, da poravnajo svoje obveznosti do društva, kolikor so v zamudi.

Odbor DLP

Projektiramo, razvijamo in izdelujemo vse vrste elektriških regulacijskih naprav.

Projektiramo, izdelujemo in dobavljamo specialne visoko zahtevne frekvenčne in napetostne stabilizatorje za elektronske računalnike IBM.

Laboratorij za regulacijsko tehniko

Fakulteta za elektrotehniko

LJUBLJANA, Tržaška 25

Foto R. F.: Rušavec gruli v majskem jutru; v ozadju Martuljkova skupina. — V loviških LD Slovenije je bil v začetku lov. leta 1968/69 ocenjen stalež ruševcev na 617, uplenjenih v tem letu pa je bilo 58. Razen gojitvenih lovišč »Kozorog« in »Triglav« imajo ruševce LD naslednjih LZ: Celje, Gorenjska, Gorica, Idrija, Ljubljana in Maribor. Zadnja leta se stalež ruševcev popravlja, vse bolj pa nazaduje stalež divjega petelina.

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

št. 2

LIII. letnik

maj-veliki traven 1970

Vsebina

Blaž Krže	Druga seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije	35
Ivan Grögl	Še o lovcu pripravniku in lovskem izpitu	38
Mirko Kumer	Stalež gamsov na področju Uršlje gore	39
Ing. agr. Alojz Črne	Ureditve krmnih njiv	42
Francè Avčič	»Slon« s Strelorca	46
Tone Svetina	Oblak nad prepadom — II.	48
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — ing. Anton Simonič	52
Lovski oprtnik:	Zastrupljanje vran in srak — Ljuban Zadnik	55
	Kako me je pokojni oče učil na divjega petelina in ruševca — Lovrenc Forneci	55
	Kako sva s Tonetom lovila ruševca — Avgust Ramšak	57
Mladi pišejo		58
Lovska organizacija:	Pravilnik o podeljevanju lovskih odlikovanj	58
Jubilanti		59
Umrli		60
Lovska kinologija:	Sodniki na letošnjih kinoloških prireditvah	61
Lovska kuhinja		62
Šaljive		64

**Našemu prvemu lovcu tovarišu Titu
slovenski lovci iskreno čestitamo
za njegov 78-letni življenjski jubilej.**

**Želimo mu krepkega zdravja
in po napornem državniskem delu prijeten oddih
ter mnogo zadovoljstva v naših loviščih.**

**Tovariš Tito,
še dolgo nam vodi našo socialistično domovino!**

Foto I. Napotnik: *Lovska štafeta je ponesla čestitke za rojstni dan tovarišu Titu*

Druga seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

Dne 7. marca t. l. je imel upravni odbor LZS, ki ga sestavljajo predstavniki vseh 18 področnih zvez, v lovskem domu v Ljubljani drugo sejo v svoji mandatni dobi. Poleg predstavnikov nekaterih zavodov za gojitev divjadi je seji prisostvoval tudi republiški lovski inšpektor Lojze Lakner.

Izvršni odbor LZS se je odločil za sklicanje te seje v začetku marca zato, ker je le tako možno zagotoviti v področnih zvezah in lovskih družinah izvajanje sklepov in enotne politike lovstva sploh, saj so občni zbori področnih lovskih zvez oz. lovskih družin konec marca oz. v aprilu.

Sredstva lovskih organizacij so samo za potrebe lovstva

Najprej so navzoči poslušali poročila predsednika Rada Pehačka in poročila o delu komisij. Predsednik je svoje izvajanje usmeril zlasti na naslednje:

Ob ocenjevanju rezultatov izvajanja sklepov in smernic zadnjega občnega zbora ugotavljamo, da ti niso prodrli do vseh lovskih družin, zato bi se morali v teh vprašanjih bolj angažirati in pospešiti njihovo izvajanje. Pomemben pozitiven premik pa ugotavljamo v odnosih in miselnosti lovcev pri uveljavljanju principa, da je divjad družbena lastnina in da si jo nihče ne sme brezplačno prisvajati. Vse lovske družine morajo pri finančnem poslovanju nepreklicno ločiti organizacijsko (društveno) in gospodarsko dejavnost. To ne zahteva samo zakonodaja, ampak tudi princip ureditve lovstva in lovske organizacije v naši samoupravni družbi. Končno je pa to tudi pogoj za kvalitetnejše gospodarjenje.

V odnosih z občinskimi skupščinami se porajajo različna mnenja, saj nekatere občine težijo k temu, da bi lovske organizacije prispevale sredstva za različne namene, ki z lovstvom nimajo nič skupnega.

Foto R. Bradaškja: Na seji upravnega odbora LZS (od leve zadaj): Franc Bittner, predsednik LZ Postojna, Ive Krevs, tajnik LZS, France Cvenkel, urednik »Lovca«, Rado Pehaček, predsednik LZS, Slavko Zore, predsednik pravne komisije LZS, Jože Kuntarič, predsednik LZ Celje

Odnos do občin se mora odražati le v dobrem gospodarjenju; lovska organizacija npr. ne more sofinancirati sklada za pospeševanje kmetijstva, lahko pa vloži sredstva za preventivno preprečevanje škod od divjadi ipd. Pri urejanju nekaterih problematičnih vprašanj, ki se ponekod pojavljajo v odnosih z gozdarstvom, moramo vztrajati na ugotovitvi, da je divjad sestavni del žive narave in da je gozdna škoda od divjadi, v razumljivih mejah seveda, samo eden od bioloških faktorjev in procesov v naravi.

V zvezi s pripravami za novo zakonodajo moramo sedanjo gospodarsko in organizacijsko strukturo lovstva dokumentirati z jasnimi podatki o naših gospodarskih in organizacijskih uspehih. Zato pa potrebujemo čim natančnejše podatke, ki jih zbiramo vsako leto in kateri služijo za izdelavo različnih analiz, izračunanj in kompleksnih ugotovitev. Zaradi tega je današnji seji predložen tudi

predlog nove organizacijske administrativno-strokovne službe, združene v sekretariatu LZS. Pri obravnavanju neposrednih operativnih vprašanj gospodarjenja z lovišči se pojavlja nešteto različnih problemov, katere bi lahko brez dvoma uspešneje in ceneje reševali s sodelovanjem vseh lovskih organizacij in njihovih strokovnih služb. Osnovni namen sekretariata Zveze je predvsem v posredovanju rezultatov znanstvenoraziskovalnih nalog v prakso in to v vseh vprašanih gojitve. Ta dejavnost pa je dovolj široka, da lahko vsaka organizacija v njej najde rešitev za konkretna vprašanja svojega področja.

Strokovno-posvetovalna služba Zveze je namenjena razvoju in napredku lovstva kot celote. Od lovskih družin in področnih lovskih zvez ter ostalih članov Zveze pa je odvisno, v kolikšni meri in kako jo bodo koristile. Menimo, da je v interesu nas vseh, da se ta dejavnost čimprej vpelje, afirmira in

postane sestavni del strokovne dejavnosti lovske organizacije.

Omeniti moramo še vzgojno-propagandno dejavnost Zveze, ki je s predvajanjem filmov dobila popolnoma novo obliko in obseg. Jasno je, da je to ena najuspešnejših oblik sodelovanja z neposredno lovsko operativo. Zato jo moramo ne samo obdržati, ampak še razširiti in popestriti.

Zajci za razplod iz ČSSR

Delo gospodarske komisije je bilo v tem letu obširno in uspešno. Sodelovanje s strokovnimi službami področnih lovskih zvez se sicer izboljšuje, ni pa še zadovoljivo in končno tudi ne administrativno ažurno. Zlasti zaostaja zbiranje podatkov. Po proučitvi sedanjega sistema gospodarsko-finančnega poslovanja lovskih družin je komisija pripravila nove obrazce za letne lovskogospodarske načrte. Novi obrazci bodo omogočali strokovneje evidentirati stalež ter izvršeni in planirani odstrel, saj izpolnjujejo pogoje za ločevanje organizacijske in gospodarske dejavnosti v lovskih družinah.

Komisija je bila angažirana tudi pri nabavah žive divjadi, in sicer pri uvozu zajcev iz ČSSR, decembra 1969, za lovišča LD naslednjih lovskih zvez:

Maribor 198, Koper 194, Gorenjska 81, Kočevje 83, Gorica 132, Postojna 424, Ptuj 327, Notranjska 127, Celje 72, Novo mesto 54, Bela krajina 21 zajcev.

Skupno je bilo uvoženih 1779 zajcev, v spolnem razmerju 1 samec na 2 samici. Skupna vrednost uvoženih zajcev je 477 236 din. Zajci so bili odlovljeni v loviščih zahodne Slovaške, kjer so podobni klimatski pogoji kakor pri nas. Ob teh zelo dragih gojitvenih ukrepih često naletimo na različna mnenja, če se to splača ali ne. Ocene in poročila s področij, kjer so bili zajci spuščeni v preteklih letih, govore o povečanju staleža zajcev. Brez

dvoma pa samo spuščanje zajcev še ne more roditi uspešnih sadov, če tega ne izvajamo na celotnem lovskogospodarskem območju z vsemi spremljevalnimi ukrepi, kakor: z zaostrovanjem režima pri izvajanju lova, osnovanjem posebnih zaščitnih predelov oz. rezervatov, zimskim krmljenjem, zatiranjem roparic in s podobnim.

To so izkušnje čeških lovcov, kjer imajo zavidljiv stalež vse male divjadi, tudi na ogromnih področjih monokultur s povsem mehanizirano obdelavo in uporabo vseh drugih agrotehničnih ukrepov. Razen tega, da izvajajo že navedene ukrepe, pa zajce v vsakem predelu lovišča lovijo le po enkrat letno in je ta divjad v tretjini lovišča vsako leto povsem zaščitena.

Zajci, spuščeni v lov. letu 1969/70, so bili vsi označeni z ušesno aluminijasto markico z napisom CS. Vse uplenitve takih zajcev je treba sporočati področnim lovskim zvezam. Vendar pa uplenitve markiranih zajcev ne smejo biti merilo za ocenjevanje uspešnosti spuščanja, kajti te markice organizem največkrat izloči in odpadejo. Najuspešnejša ugotovitev rezultatov bo možna le s sodelovanjem vseh lovskih organizacij pri ugotavljanju staleža, prirastka in odstrela zajcev, upoštevajoč število vloženih zajcev, načine lova, vremenske razmere ipd.

Fazani in jerebice

V zadnjih letih se nenehno povečuje vlaganje in odstrel fazanov ter jerebic. V lovskem letu 1968/69 je bilo v lovišču LD spuščeni okrog 43 300 fazanov in 2200 jerebic. Štiri najpomembnejše slovenske fazanerije: Kozorog-Kamniki, Kompas-Petrovci, Fazan-Beltinci in Vurberg so v letu 1969 vzredile preko 86 000 fazanov, od katerih je bilo prodanih 62 000, v tem letu pa bo naprodaj predvidoma 64 000 fazanov in 10 700 jerebic. Kapacitete lokalnih manjših

fazanerij in jerebičarn tu niso upoštevane. Ob tem pa iz nekaterih področij prihajajo vesti, da primanjkuje te divjadi za razplod v loviščih. Vzrok temu je, da se posamezne lovske družine prepozno in neorganizirano zanimajo za to divjad. Temu bi se izognili s pravočasnim zbiranjem naročil po področnih lovskih zvezah.

Naseljevanje novih vrst divjadi

Kot nova divjad se v naših loviščih pojavljata muflon in damjek. Poleg uspešnih kolonij muflonov na Pohorju in Šmohorju (LZ Maribor in LZ Celje) bodo v tem letu mufloni naseljeni tudi na območjih lovskih zvez Zasavje (Trbovlje), Gorica, Ljubljana in Gorenjske. Na območju LZ Postojna pa je v sodelovanju s tržaško lovsko organizacijo predvidena naselitev damjekov. Zanje se zanimajo tudi lovske družine LZ Posavje (Krško). Muflone in damjeke, za katere so ponekod v Sloveniji idealni pogoji, je možno nabaviti dokaj ugodno. Gospodarska komisija je v minulem letu pripravila tudi prevod nemške knjige o gojitvi in ocenjevanju srnjadi v naravi, kar naj bi pripomoglo premostiti težave pri pomanjkanju tovrstne domače literature. 600 knjig je bilo prodanih že v prednaročilu.

Pravna vprašanja, vzgoja in propaganda

Razni problemi pri delovanju Lovske zveze Slovenije so narekovali tudi osnovanje pravne komisije za reševanje pravnih vprašanj. Poleg drugih nalog komisija posreduje tudi pravna mnenja v spornih zadevah glede odškodnin za povzročeno škodo od divjadi ali na divjadi, o disciplinskih postopkih, tolmačenju pravnih predpisov ipd. Komisija pripravlja tudi predloge v obliki priporočil, navodil in smernic za lovske družine o samoupravnih dogovorih in sklepkih, ki

bi zaostrovali zavest, da brez lovske pravičnosti in poštenosti ni lova. Zaradi številnih nepravilnosti pri dosedanjem delu disciplinskih razsodišč lovskih družin bo v tem smislu sestavljen pravilnik o disciplinskih postopkih v lovskih družinah, kar bi moralo biti urejeno enotno, pravico razsojanja na drugi stopnji pa naj bi v smislu pooblastil lovskih družin opravljale področne LZ. Nikakor pa pravna komisija ne more biti pravni svetovalec v individualnih zadevah zaradi različnih kaznivih dejanj ali disciplinskih prekrškov. Pomembno mesto v splošni dejavnosti LZS predstavlja tudi vzgojnopropagandna komisija, ki poleg dejavnosti ob podeljevanju odlikovanj opravlja tudi več drugih pomembnih nalog. Predvidenega tečaja za lovske čuvaje v lov. letu 1969/70 pa ni bilo, ker se je prijavilo premalo kandidatov. Skoraj gotovo pa bo tečaj v lovskem letu 1970/71.

Slovenski lovski muzej, turizem in strelstvo

Komisija za ureditev lovskega muzeja v Bistri je sicer pripravila koncept ureditve, začetek del pa onemogoča pomanjkanje finančnih sredstev. Večina področnih lovskih zvez, ki so prejele dolgoročni kredit na ustvarjeni devizni priliv (katerega preostanek naj bi vrnile po sklepu zadnjega občnega zбора), izjavlja, da kredita ne more vrniti, ker ga imajo koristniki oz. lovske družine angažiranega dolgoročno. Toda lovske družine so finančno vsekakor tako močne, da bi lahko kot celota zbrale določena sredstva, saj to jasno dokazujejo blagajniška poročila in razmeroma visoki saldi v večini LD. Vprašanje bi bilo brez dvoma lažje rešljivo v neposrednem dogovarjanju s posameznimi koristniki kredita, sicer pa bo potrebno finančna sredstva za rekonstrukcijo lovskega muzeja zagotoviti tudi iz drugih virov

Foto R. Čenčič: Pomlad

(bančni krediti, notranje posojilo). Komisija za lovski turizem je izvršila anketo o realizaciji sklepa zadnjega občnega zбора o imenovanju komisij za lovski turizem pri področnih lovskih zvezah in o imenovanju referentov za lovski turizem v lovskih družinah. Komisija bo pripravila posebno analitično poročilo o lovskem turizmu, ki bo predloženo izvršnemu odboru in objavljeno v Lovcu. Dejavnost komisije za strelstvo je usmerjena zlasti na organizacijo

tekmovanj v republiškem merilu (to sta republiško prvenstvo v lovskem streljanju in tradicionalni troboj Trst-Koroška-Slovenija). Iz svojih izrednih dohodkov je komisija financirala izdelavo posebnih strelskih značk »Dober strelec«, katere podeljuje z ozirom na dosežene uspehe. Doslej je zlato značko prejelo 24, srebrno 36 in bronasto 43 lovcev-strelcev Jugoslavije in iz drugih držav.

(Se nadaljuje)
Blaž Krže

Še o lovcu pripravniku in lovskem izpitu

Ivan Grögl

Mnenja sem, da je vprašanje sprejemanja članov vredno temeljite razprave. Imam občutek, da imamo pri nas toliko različnih pravil, ki govorijo o sprejemu novih članov, kolikor je lovskih družin. Ker pa je od članstva odvisen obstoj in raven kvalitete organizacije, tega vprašanja ne kaže podcenjevati.

Glede na enotnost ciljev in na to, da imamo pri nas že izbrušeno podobo o lovcu in lovu, bi morala biti pravila o sprejemanju novih članov enotna za vso Slovenijo.

Pravila organizacije ali društva so odsev (oz. naj bodo) družbe, v kateri le-ta deluje. Takšna naj bodo tudi naša pravila.

Vsak član naše družbe lahko postane član lovske organizacije, če ga to veseli.

Ker pa vsaka družba stremi za tem, da bi bila čimbolj urejena, kvalitetna, čimbolj strokovno in znanstveno oborožena, je primorana, da tudi od svojih članov zahteva primerno stopnjo znanja. Tako naj bi bilo v bodoče tudi v naši lovski organizaciji. Pravila naj torej nudijo možnost vstopa v lovske vrste, če si kandidat v določenem času pridobi potrebno znanje.

V naši družbi naj ne bo petičnost tisto sito, skozi katero naj prihajajo v našo organizacijo novi člani. Visoki prispevki resnično vzbujajo občutek, da so lovci privilegirana skupina. Resnici na ljubo priznajmo, da to prav lahko postane, če ta pogoj — visoki prispevki — zaide v pravilnik večine naših družin. Naj ne bo neprijetno priznati, da je velika večina petičnežev »zdravstveno nesposobna za fizična dela«. Tako se lahko zgodi, da bi bila LD — zaradi visokih prispevkov — tu in tam oškodovana tudi za dobre delavce. Poznam družino, v kateri novo sprejeti

član plača »družinski delež«, kate-rega pa mu družina vrne ob njegovem event. izstopu.

Na misel mi ne pride, da bi hotel s tem mojim razpravljanjem vreči senco na tiste družine, ki imajo takšna in podobna pravila za sprejem novincev. Prepričan sem namreč, da jih je k temu prisilila nuja. Rekli boste: »Kaj pa pripravniška doba?« Bodimo odkritosrčni in priznajmo, da je malo takšnih med nami, ki bi bili sposobni reči pripravniku, ki je opravil eno ali celo dve leti pripravniške dobe: »Nisi sposoben, pojdi!« Seveda je treba izvzeti primere, kjer so napake preveč očitne. Tudi če gre za običajnega lenuha ali brezbrizneža, bomo enostavno zatisnili oko in ga pustili k izpitu. Posebno, če je pripravnik oseba, s katero imamo vsakodnevne opravke. Da bi se torej izognil zameri in obenem zadostil zakonu, je UO prisiljen, da se odloči za najenostavnejši pogoj — visoko pristojbino (pristopnino).

Nisem proti pripravniški dobi. Nasprotno, mnenja sem, da je neobhodno potrebna. V moji LD traja pripravniška doba 4 leta. Deli se v kandidatsko (2 leti) in pripravniško (2 leti). V prvi ima kandidat »pravico« samo do sprejemanja nalog. Mora biti discipliniran in prisoten na vseh akcijah, lovih in posvetih. Ne plačuje prispevkov in ne prejema »Lovca«. Po dveh letih se UO oz. posvet javno v njegovi navzočnosti odloči za sprejem ali nasprotno. Drugi dve leti preživi: prvo brez orožja, drugo z orožjem po običajnih pravilih pripravništva.

Sem torej za pripravniško dobo, nisem pa prepričan, da je lahko pripravniška doba selekcijsko sredstvo. Z dolgo in dosledno iz-

vedeno pripravniško dobo sicer lahko prosilca odvrnemo od vstopa. Težko se ga bomo pa znebili, če bo že med nami. Ob teh trditvah imam namreč v mislih tisti večji odstotek mirnih dobrodušnežev, ki nikogar ne morejo zavrtni in majhen odstotek brezkompromisnih zagovornikov reda in še manjši odstotek »paragrafarjev«, ki brez ozira na levo ali desno lahko rečejo »ne«. Družina sama torej ne more urejati števila članstva in njegove kvalitete. Najboljše in najučinkovitejše orožje je v rokah naših lovskih zvez. Edino z lovskim izpitom bomo dvignili kvalitetno raven lovcev in uravnali število članov. Da bi bila trditev tudi živa resnica, pa je potrebno, da dosedanje izpite korenito spremenimo.

Poiskati moramo novo obliko. Takšno, ki bo predvsem popolnoma pravično in nepristransko odločala o izidu. Oblika, ki ne bo poznala nobenih stanovskih razlik, nobenih poznanstev, nobenih sorodniških zvez in s katero bo istočasno zaščiten avtoriteta komisije, pa tudi osebna čast njenih članov. V mislih imam dve obliki. Prva podobno kakor kviz oddaje v televiziji.

Za vsak predmet (živaloslovstvo, gojitev, lov, kinologija itd.) naj bi bila sestavljena vprašanja, ki zajemajo vso snov. Pravilnik o izpiti določi število vprašanj, na katere je treba odgovoriti. Toliko vprašanj izpitnik povleče iz skrinje. Vprašanja bi morala biti pripravljena tako, da bi kandidat nanje odgovarjal s kratkimi odgovori. Vendar se ogrevam bolj za drugi, že znani in danes v svetu zelo priljubljeni način.

Uporaba testnih pol je vsekakor najbolj pravična oblika opravljanja izpitov. Nabava pol bi bila enkratni strošek LZ, ki bi se pa kmalu zopet pokrila. V stroške izpita, ki jih je kandidat dolžan poravnati, se vračunajo tudi testne pole.

Kako si predstavljam lovsko testno polo?

Vsak predmet naj bi bil obdelan z določenim številom vprašanj, tako da bi vsebovala vsaka pola eno četrtno vseh vprašanj posameznega predmeta. Kandidat bi prejel po eno polo od vsakega predmeta. Vse pole skupaj bi tvorile precejšnje število vprašanj, to pa bi zahtevalo tudi precej znanja. Pod vprašanji naj bi bilo napisanih pet različnih odgovorov, med njimi nekaj nepravilnih in dvoumnih. Pravilne odgovore bi bilo treba samo obkrožiti. Ker je snov nekoliko obširnejša in bolj raznolika kakor pri šoferskih izpitih, je nujno, da bi bilo nekoliko več vprašanj. Vsak odgovor naj bi bil ovrednoten z določenim številom točk, kar bi bilo predvsem važno, če bi se odločili tudi za delno pravilne odgovore. V primeru, da bi kandidat npr. zaokrožil odgovor, ki pravi, da je srnjak »pok« in srna »koza« ali stojišče »štand«, pa naj bi dobil še nekaj kazenskih točk, ki se mu od skupaj pridobljenih s pravnimi odgovori odštejejo.

Teoretičnemu delu naj bi sledil tudi praktični del. Kandidat naj na trofejah in nagačenih eksponatih dokaže, koliko ve o ocenjevanju, predvsem tiste divjadi v njegovem lovišču. Pokaže naj, kako zna uporabljati vabila, kako pozna orožje, municijo itd. Če res pozna posamezne vrste psov, naj dokaže ob slikovnem materialu, s katerim mora komisija razpolagati. Z odgovori na testni poli kandidat pač ne more dokazati vsega svojega znanja.

Moj predlog je pač podoben prometnemu testiranju. S temeljito debato bi se dal ta predlog še izpopolniti in izboljšati ter popolnoma prilagoditi našim razmeram.

Prepričan sem, da bi bil ta — seveda dobro obdelan — način izpita najboljše selekcijsko sredstvo za uravnavanje števila in kvalitete bodočih članov naše lovske organizacije.

Foto I. Napotnik: *Gozdna jerebica na gnezdu*

Stalež gamsov na področju Uršlje gore

Mirko Kumer

Uršlja gora (1696 m) je bila nekdanja znana kot romarski kraj. Tik pod vrhom stoji sorazmerno velika cerkev sv. Uršule. Danes pa je znana po televizijskem stolpu — pod imenom Plešivec. Tudi na zemljevidih je gora imenovana Plešivec, domačini pa jo večinoma imenujejo Uršlja gora. Prežihov Voranc jo v romanih na kratko imenuje »Gora« in tako tudi kmetje ob njenem vznožju.

Sam vrh Gore je kopast, severna stran pa tik ob televizijskem stolpu strmo pada nekaj 100 metrov proti Kotljam in Ravnam, kjer je skalnat teren za gamse. Seveda se gamsi ne zadržujejo samo v teh severnih skalah Gore, ki spadajo v lovišče LD Prežihovo, temveč na vseh nižjih grebenih »Uršljinega predgorja«: Kozarnice, Plešivčke kope, Zg. Razborja, Podgorja, Jazbine, Pogorevca, Jankovca in Homna, ki obdajajo Uršljo goro. Na tem območju upravljajo lovišča še LD Slovenj Gradec, Podgorje, Pogorevc, Jamnica in del LD Peca. Razen nekaj desetih ha na vrhu Gore, ki je nad drevesno mejo, je

vse gamsje področje poraslo z mešanimi gozdovi iglavcev in bukve, s podrastjo planinske trave in vresja, vmes pa so skalnate skupine, kar gamsom izredno ustreza in nudi dovolj pašne. Predvsem v lovišču Podgorje in deloma Pogorevc je posejanih še nekaj polopuščenih planinskih kmetij, ki se vse bolj zaraščajo z gozdom.

V lovišču Podgorje je tudi kolonija muflonov, ki je od leta 1966 od naseljenih 12 živali narasla na 41 živali v preteklem letu. Vrh Gore imajo svoja rastišča tudi ruševci, za katerih zaščito so se zavzele tri mejne LD: Prežihovo-Podgorje-Pogorevc.

Našteta lovišča, ki mejijo na Uršljo goro, predstavljajo eno gojitveno gamsje področje, ki ga enotno obravnavamo. Tod gamsi namreč prehajajo iz enega lovišča v drugo, pozimi iz senčnih v sončne predele, ob prsku iz grap na grebene — kot skupina, ki le izjemno prehaja v oddaljenejša naselja gamsov na Pohorju, Mozirskih planinah ali Peci. Da je temu tako, so se mejne lovske družine zavedale

Foto I. Napotnik

že vso dobo po osvoboditvi. Vendar je vsaka LD gojila »svoje« gamse, zalezovala in streljala le »svoje« gamse in tudi v obrazec Spomladanski stalež vpisala le »svoje« gamse. Kljub temu pa je stalež iz leta v leto rasel. Z njim pa je rasla tudi zavest članovlovcev; končno je dozorelo spoznanje o potrebnem sodelovanju med družinami. To je pospešil tudi novi lovski zakon, ki povezuje dejavnost lovskih družin ene občine v komisiji za lovstvo pri občinski skupščini. Ker pa so v našem primeru sedeži imnovanih LD v dveh občinah (Ravne, Slovenj Gradec), je Lovska zveza Maribor 15. 4. 1968 imenovala »Odbor za gojitev in odstrel gamsov ter ruševcev na Uršlji gori«, v katerem so člani navedenih LD, pa tudi LD Bistra

in Koprivna, katerih lovišči mejita na Mozirske planine, Peco in Raduho, kjer poteka tudi državna meja z Avstrijo.

Ta uvod sem napisal za lažje razumevanje akcij, ki jih opisujem. Omenjeni odbor je sprejel dolgoročni program dela, z bistveno nalogo: ugotoviti dejanski stalež gamsov na področju Uršlje gore in pravilno gojiti ter odstreljevati gamse. Sklepi odbora moralno obvezujejo navedene LD, da jih po svojih organih izvršujejo.

Nadaljnja naloga je bonitiranje gamsjih lovišč na osnovi 10-letnih analiz uplenjenih trofej in teže živali, določitev enotnega gojitvenega in trofejnega odstrela. Za sodelovanje je obvezanih vseh osem družin.

Kako izpolniti prvo nalogo: zanesljivo ugotoviti stalež? Kdo bo pač menil, da je to enostavno: zbrati statistične podatke omenjenih LD, te strokovno preveriti, morebiti nekoliko korigirati in postaviti »osnovo« za nadaljnje ukrepe. V administraciji pač držimo za sveto, kar je črno na belem, žigosano in podpisano. Naš odbor pa takih podatkov ni vzel za čisto zlato. Smatral je, da so prijave družin o staležu previsoke. Nismo si bili na čistem, koliko »naših« gamsov so šteli sosedje, oziroma koliko »sosedovih« smo vpisali mi v našo evidenco. Gamsi se pač za naša prizadevanja ne brigajo in pohajkujejo leto in dan, koder jih je volja.

Zato smo zadalžili člane odbora iz posameznih LD, da organizirajo št e t j e gamsov. Določiti so morali terene štetja, zadolžiti člane, določiti vodje, ki so vodili člane na določena opazovalna mesta, jim izročili enotne statistične obrazce, ki so jih po poteku določenega časa izpolnjene in podpisane zbrali ter oddali »komisiji za štetje gamsov«. Člani komisije so skupno z vodji preverili zbrane podatke, predvsem glede morebitnega dvojnega štetja, ter naredili pregled. Dogo-

vorjeno je bilo, da se izvrši dvakratno poletno in enkratno zimsko štetje. Računali smo, da bomo s takim sistemom štetja dobili dovolj zanesljive podatke o staležu gamsov v posameznih loviščih LD in v raznih letnih dobah, kar naj bi odboru služilo tudi pri določanju odstrela globalno za celotno območje, neglede na kraj, kjer se gamsi v času lova nanje zadržujejo.

Medtem ko je bilo prvo štetje 7. 7. 1968 dobro organizirano in izvršeno — vreme je bilo lepo — drugo štetje 20. 10. 1968 ni dalo zanesljivih rezultatov. Udeležila se ga namreč ni LD Podgorje, v lovišču Pogorevc pa se je zadrževala megla in teren ni bil pregleden. Zato je komisija za štetje gamsov, ki se je vsakokrat sestala v središču lovišč, v turistični koči na Narevskih ledinah, 20. 10. 1968, sklenila, da se izvrši zimsko štetje gamsov v drugi polovici januarja 1969. Primeren dan, glede na snežne razmere, naj bi javil Tone Petrič iz LD Prežihovo, ki pogosto obiskuje Uršljo goro tudi pozimi in je dobro seznanjen s tamkajšnjimi snežnimi razmerami.

Žal tudi tretjega zimskega štetja nismo mogli izvesti. Izredno huda zima s preobilico snega nam je to preprečila.

Ali naj opustimo nalogo trikratnega splošnega štetja? Na seji odbora 20. 3. 1969 je bilo določeno ponovno spomladansko štetje za 15. 6. 1969, od 5. do 8. ure. To smo tudi uspešno izvršili. Na seji odbora 12. 11. 1969 pa smo se odločili še za zimsko štetje, in to na prvo nedeljo po prvem snegu. Ko je za Dan republike zapadel prvi sneg, so bili odgovorni tovariši v LD telefonsko obveščeni, da se štetje izvrši 7. 12. 1969 dopoldne. Akcija je bila dobro organizirana, vendar sta visok sneg in sneženje delo precej ovirala, tako da ni bilo možno obhoditi vsega terena; v lovišču Slovenj Gradec je bila pregledana le četrtnina gamsjega terena.

Rezultati štetja so:

Lovišče LD	Površina gamsjega lovišča v ha	Prijavljeni spomladanski stalež 1967	Stalež, ugotovljen s štetjem				Poprečje	Pretežna lega lovišča
			7. 7. 1968	20. 10. 1968	15. 6. 1969	7. 12. 1969		
Jamnica	350	35	58	56	64	49	56	severna
Prežihovo	482	43	54	46	56	36	48	severna
Slovenj Gradec	291	39	27	35	21	(18)	25	vzh. južna
Podgorje	690	19	26	ni št.	29	24	26	južna
Pogorevc	1500	97	119	(91)	124	156	133	zahodna
Peca — del	300	19	7	8	11	18	11	zahodna
Skupaj	3613	252	291	nepop.	305	301	299	
Število sodelujočih lovcev pri štetju			97	57	66	45		

Poprečni letni odstrel v letih 1965—67 je znašal 30 gamsov, to je 10 % letnega oziroma 12 % spomladanskega staleža.

Od 3613 ha je 1762 ha v nadmorski višini 601—1000 m, 1661 ha v višini 1001—1600 m in le 190 ha v višini 1601—1696 m, to je vrh Uršlje gore.

Iz seštevkov je razvidno, da na celotnem področju Uršlje gore z gotovostjo lahko računamo na letni stalež 300 gamsov. Presenetljivo enak rezultat nam da tudi, če prijavljenemu spomladanskemu staležu 1967 dodamo 20 % prirastka. Sum o previsoko prijavljenem staležu je bil torej odveč.

Nadalje ugotavljamo, da prehajanje gamsov s severnoležečih predelov na južne ni tako izrazito, kakor to ugotavljajo v visokogorskih gamsjih loviščih. S primerjavo prijavljenega staleža pred 10 ali več leti pa smo ugotovili, da se je stalež bistveno povečal v loviščih Jamnica in Pogorevc (v Jazbinsko-javorskem delu), kjer je bil takrat stalež vsaj za polovico manjši. (V letih stare Jugoslavije je bilo tu najbrž le 25 % sedanjega staleža.) To pomeni, da so se

iz osrednjega dela Uršlje gore gamsi razmnožili oz. razselili v nižje predele, ki jim življenjsko še ustrezajo.

Poprečni stalež na 100 ha spomladi je 7 živali, letni stalež (vključno mladiči) pa 8,3. Če primerjamo stalež po posameznih loviščih, vidimo, da se letni stalež giblje od najnižjega 4 gamsi pa do najvišjega 16 gamsov na 100 ha. Mnenja pa sem, da ne smemo poprečja na 100 ha za posamezna lovišča izračunavati zgolj na seštevku vseh treh oziroma štirih štetij, saj je bilo štetje trikrat v poletnem in le enkrat v zimskem (pravilneje poznojesenskem) času. Premik s severnih leg na južnejše se opazi tudi na tabeli, vendar je sredi zime ta še očitnejši. Naj pri tem omenim, da je naš redni obiskovalec Doma na Uršlji gori, tovariš Telcer v nedeljo, 18. 1. 1970, na vrhu Gore (kjer je tromeja lovišč LD Prežihovo—Podgorje—Pogorevc) blizu TV-stolpa, ob sončnem vremenu, naštel skupino okoli 40 gamsov.

Če torej upoštevamo poprečje poletnega štetja z zimskim, dobimo v loviščih Prežihovo, Slovenj Gradec in Pogorevc poprečje 9,2—9,6 gam-

sov na 100 ha, v loviščih Podgorje in delu Pece 3,6 oziroma 4,3 gamsa, v lovišču Jamnica pa 15,4 na 100 ha. Odstopanje zadnjih treh lovišč od osrednjega dela Uršlje gore (lovišč Prežihovo, Slovenj Gradec in Pogorevc) je možno utemeljiti s tem, da je Podgorsko lovišče revnejše s podrastjo. Del Pece ima vegetacijo precej prehodnega značaja, medtem ko je v lovišču Jamnica (ki meji predvsem na Pogorevc) zadnja leta izredno bogata paša; zaradi povečanih sečenj in neurij je nastalo mnogo posek (frat).

Po splošnem opazovanju je lovišče Uršlje gore že nasičeno. To sklepamo iz tega, da je danes poln stalež tudi v revirjih, kjer so bili pred vojno gamsi redki, kakor tudi po tem, da se v spomladanskem in poletnem času vse večkrat videvajo gamsi v povsem »negamsjih«
področjih, ker si menda iščejo nove življenjske prostore. Ker področje Uršlje gore ni visokogorsko, je tudi pogin minimalen, in mislim, da bo tako pri bonitiranju kakor pri odstrelu te divjadi treba upoštevati specifične življenjske in terenske pogoje.

Pri štetju pa nismo mogli priti do zanesljivih podatkov o spolnem razmerju. Ugotavljanje tega zahteva skrbnejše opazovanje, kar bo bodoča naloga LD. Vendar zbirnik vseh treh oz. štirih štetij daje približno stanje 1 : 1,2 v korist kozam, mladičev pa je okoli 25 % vsega staleža; pri tem seveda niso štetili le mladiči v prvem letu, temveč pomešano tudi mladi gamsi v drugem letu starosti. Na osnovi izjav posameznih lovcev, ki so sodelovali pri štetju, lahko trdimo, da je »mladine«
— to je mladičev prvega leta ter gamsov drugega do četrtega leta — vsaj 50 % vsega staleža.

Če te naše ugotovitve primerjamo s strokovnimi ugotovitvami v nemški literaturi, vidimo, da je stalež tako po številčnosti, spolnem razmerju, staležu mladine in mladičev

primeren oziroma v skladu s splošno priznanimi normami. Hkrati pa moramo ugotoviti, da pa je odstrel daleč izpod možnosti oziroma stvarnosti, saj zaostaja za polovico naravnega prirastka. To je pa novo poglavje, do katerega bo odbor moral zavzeti stališče; tega tudi nimam namena obravnavati v tem članku.

Ureditev krmnih njiv

Ing. agr. Alojz Černe

Prav tako kakor za pašnike pridejo za krmne njive predvsem v poštev opuščena kmetijska zemljišča, njive, travniki, pašniki, košenice, nato pa gozdne jase in krčevine. Tla morajo biti primerna za obdelavo, dovolj globoka, brez skal in štorov, površina ne sme biti prestrma, predvsem pa mora biti dostopna za vprego ali traktor. Ročno prekopavanje manjših gozdnih jas ne pride v poštev. Pri izbiri tal se izogibamo težkih ilovnatih, močvirnih, močno peščenih in kamnitih tal. Za veliko divjad morajo biti njive primerno velike, oziroma mora biti v kakem predelu po več manjših njiv v bližini. Za malo divjad uredimo krmne njive v sredi remiz ali ob robovih.

Obdelovanje krmnih njiv

Oranje: Košenice, pašnike, travnike in gozdne krčevine pripravimo za setev najbolje z dvakratnim oranjem. Prvič orjemo konec julija ali v začetku avgusta. Travnik pred oranjem pokosimo, nato ga plitvo (8—10 cm globoko) preorjemo, toliko, da rušo obrnemo. Do jeseni toliko, da rušo obrnemo. Do jeseni obrnjena travna ruša zamre. Pred zimskim mrazom orjemo ponovno, takrat 18—20 cm globoko.

Imel sem za potrebno, da akcije našega odbora in dosedanje rezultate objavim v »Lovcu«, da bi bile ugotovitve staleža gamsov na področju Uršlje gore znane širšemu krogu lovcev, predvsem pa, da bi bili na ta način o razmerah gamsarije na tem področju seznanjeni vsi člani teh lovskih družin s skupnimi interesi.

Pred jesenskim oranjem trosimo tudi hlevski gnoj. Preorane njive ne branamo. Spomladi s tako obdelano njivo ne bo nobenih težav. Pred setvijo njivo pognojimo z umetnimi gnojili in jo pobranamo. Vse že obstoječe njive, če so prazne, preorjemo jeseni (oktober, november) 18—20 cm globoko. Tudi teh ne branamo. Spomladi in poleti orjemo vse njive plitveje, 12 do 16 cm globoko. Po oranju jih vedno takoj pobranamo in posejemo. Tudi njive, ki jih preorjemo že jeseni, pobranamo spomladi takoj, ko se dovolj osuše. S tem preprečimo prekomerno izhlapevanje talne vlage. Nikoli ne orjemo razmočenih tal!

Gnojenje: Njive gnojimo z organskimi gnojili (hlevski gnoj, kompost, zeleno gnojenje) in z mineralnimi-umetnimi gnojili. Ker hlevski gnoj ni vedno na voljo, gnojimo z zelenim gnojenjem — podorom in z umetnimi gnojili. Zeleno gnojenje lahko docela nadomesti hlevski gnoj. Za zeleno gnojenje izkoristimo razne krmne mešanice in detelje, ki jih sejemo za pašo divjadi. Najboljše so mešanice grašice in graha z ržjo, pšenico ali ovsom. Ozimne krmne mešanice sejemo avgusta do sredine septembra. Jeseni, pozimi in

zgodaj spomladi so te mešanice odlična paša za divjad. Spomladi pred cvetenjem mešanice pokosimo in podorjemo. Sejemo na ha: ozimne grašice 130—150 kg in 30 do 55 kg ozimne rži, ali ozimnega njivskega graha 130—150 kg in 30 do 35 kg ozimne rži. Dobra je tudi mešanica 60—80 kg graha, 90 do 100 kg grašice in 30 kg ozimne rži. Za spomladansko setev podorin sejemo jari grah in grašico z ovsom (100 kg grašice ali graha in 50 kg ovsa). Poleg navedenih mešanic so znane še podorine bob, oljna repica, ogrščica in karnatka, krmni ohrovt itd. Sejemo jih v raznih mešanicah ali same zase. Dobre podorine so detelje. Zadnjo košnjo detelje podorjemo.

Od umetnih gnojil uporabljamo za gnojenje predvsem mešana gnojila, ki vsebujejo vse potrebne hranilne elemente (N, P, K). Najbolj je poznan nitrofoskal. Trosimo ga vedno pred oranjem, 400—800 kg na ha.

Okopavine ali slabo rastoče krmne mešanice gnojimo še s hitro topnimi dušičnimi gnojili. Poznan je zlasti nitromonkal, ki ga trosimo 200—400 kg na ha. Okopavine gnojimo pod list v času 1. ali 2. okopavanja.

Kolobarjenje: Pod kolobarjenjem razumemo enostavno menjavanje poljščin iz leta v leto na isti njivi. Stalna setev ene in iste rastline odpove po nekaj letih. Najbolj so za vrstenje občutljive stročnice. Detelja sme na isto njivo šele po 3 letih, lucerna pa po 4—5 letih. Najmanj so za kolobarjenje občutljive kapusnice. Krmni ohrovt sadimo lahko na isto njivo več let. Tudi koruzo, peso in krompir sadimo na isto njivo lahko nekaj let. Poljščine menjavamo drugo za drugo poljubno. Podorini sledi okopavina, okopavini pa žito ali krmne mešanice. Če imamo eno njivo, jo razdelimo v 2 ali 3 dele in na teh delih zamenjujemo rastline. Na več njivah kolobarimo

tako, da zamenjamo rastlino ene njive z rastlino druge njive.

Okopavanje posevkov: Če se odločimo za ureditev krmnih njiv, moramo posevke tudi primerno oskrbovati. Ni dovolj, da njivo samo preorjemo in posejemo oz. zasadimo, potem je pa ne pogledamo več. Zlasti moramo skrbeti za okopavine. Poleg tega, da jih moramo za določen čas zavarovati s primerno ograjo, jih je treba 1—3-krat okopati in po potrebi dognojevati. Krmna njiva ne sme biti žarišče plevela. Če divjad njivo popase, poskrbimo za ponovno setev ustreznih rastlin. Kolikor ni časa ali denarja za oskrbo okopavin, se odločimo raje za setev raznih krmnih rastlin (mešanic), ki jih ni treba ograjevati in okopavati.

Setev in oskrbovanje posevkov

Krmni ohrovt: Krmni ohrovt je najpomembnejša krmna rastlina tako za veliko kot za malo divjad. Odlična krma je tudi za voljersko krmljenje pernate divjadi. Je zelo hranilna in okusna krma, vsebuje veliko beljakovin in škroba, 4- do 5-krat več kot kavla in repa. Proti mrazu je zelo odporen. Nekatere sorte prenesejo celo do -20°C . Raste pozno v jeseni in celo pozimi. V glavnem razlikujemo strženasti in listnati krmni ohrovt. Sort je zelo veliko. Strženasti ohrovt daje zelo velike pridelke kocenov in listja, zraste tudi do 2 m visoko. Na dobrih tleh da do 600 q zelene mase. Listnati krmni ohrovt razvije predvsem veliko listov in se dobro obrašča, če ga divjad obžre, zato je za krmne njive prav tako primeren kot strženovec.

Krmni ohrovt uspeva najbolje na vlažni humozni zemlji. Na lahkih in sušnih tleh daje manjše pridelke. Na krmne njive sejemo strže-

nasti krmni ohrovt aprila in maja v vrste 60×30 cm, uporabimo 5 do 6 kg semena na ha. Najbolje uspeva za podorinami. Zemljo pognojimo pred setvijo še s ca. 600 kg nitrofoskala na ha. Pri prvem okopavanju ga dognojimo z 250 kg nitromonkala. Okopljemo ga 2- do 3-krat. Ohrovt tudi presajamo na strnišča vse do srede avgusta. Sadike vzgajamo na dobro pogojenih gredah. Za 1 ha zadostuje 0,8 do 1,2 kg semena, ki ga sejemo 6 tednov pred saditvijo. Presajamo ga tako kakor zelje, po dežju s sadilnimi klini. Nevaren škodljivec krmnega ohrovt so listne uši in gosnice. Zatiramo jih s pantakonom ali lindanom.

Listnati krmni ohrovt sejemo kot strniščno setev za grašico, žiti, na preoranih deteljiščih in podobno. Sejemo ga od srede julija do srede septembra. Sejemo z roko na široko ali s strojem v vrste 20 do 40 cm narazen, 6—8 kg semena na ha. Do zime razvije obilo listov, ki ostanejo zeleni tudi preko zime. Divjad ga pase v jeseni, izkopava ga izpod snega in je tudi prva

paša, ko skopni sneg. Ko gre listnati ohrovt spomladi v cvet, postane grenak in ga divjad ne mara več. Zato ga pred cvetjem pokosimo in podorjemo ali pa pustimo, da pridelamo seme. Lisnatega krmnega ohrovt ni treba ograjevati, ker se dobro obrašča, ko ga pase divjad. Strženasti ohrovt moramo po setvi ali presajanju (za veliko divjad) ograditi. Ko odraste, ga divjadi postopno odpiramo, ali pa ga krmimo izven ograje.

Topinambur je zelo skromna, nezahtevna rastlina, ki raste na istem mestu tudi do 20 let. Predvsem je primeren za zasaditev novin — krčevin in močno zapleveljenih tal. Zemljo dobro zasenči, zato jo očisti tudi od najtrdovratnejših plevelov, kot so praprotni, robida, malina in druga gozdna zelišča. Topinambur sadimo tako kakor krompir. Zemljo preorjemo že jeseni. Spomladi ga sadimo čimbolj zgodaj v vrste 60×30 cm s strojem ali z roko. Gomolje sadimo cele ali razrezane. Na 1 ha posadimo ca. 1500 kg gomoljev. Sadimo

Foto A. Černe: Strženasti krmni ohrovt

Foto A. Černe: Topinambur

ga 6—10 cm globoko. Pred saditvijo njivo pognojimo s 600 kg nitrofoskala na 1 ha. Po saditvi ga enkrat okopljemo, kasneje to ni več potrebno. Če ga sadimo na močno izpostavljenem mestu in je nevarnost, da ga divjad izkoplje takoj po saditvi, ga prvo leto ogradimo, dokler se ne zaraste. Vsako spomlad topinambur dosajamo, če ga divjad preveč izkoplje. Pridelek gomoljev je 200—300 q/ha. Od škodljivcev so topinamburju nevarne gozdne miši. Zatiramo jih z zastrupljanjem v mišjih rovih. Za veliko divjad je topinambur odlična krmna rastlina. Hrano daje vse leto. Spomladi objeda divjad zeleno brstje, v senci posušena zelena stebila so dobra zimska hrana za jelenjad, najpomembnejši pa so gomolji, ki jih iskopava divjad iz zemlje jeseni, pozimi in zgodaj spomladi.

Izkopavanje gomoljev za zimsko krmljenje ne pride v poštev, ker se gomolji slabo skladiščijo — se izsuše. Da se divjad navadi na iskopavanje gomoljev, ga prvo jesen ali pomlad nekaj odorjemo. Za presajanje iskopavamo gomolje spomladi. Za malo divjad je topinambur pomemben predvsem kot večletna remiza za fazane.

S selekcijo so v novejšem času vzgojili različne sorte topinamburja. V Franciji se uveljavljajo pašno košne sorte, ki jih 6—8-krat na leto pasejo ali kosijo, poleg tega pa je pridelek gomoljev znaten. Odlična sorta je tudi Waldspindel, ki daje največje pridelke gomoljev. Razne sorte preizkušajo tudi pri nas in je seme možno dobiti.

Njivska črna detelja: Zahteva apnena tla. Najbolj ji ustreza globoka ilovnata ali glinasta zemlja. Lovci delajo veliko napak, ker jo sejejo prekmalu na isto mesto. Na isto mesto sme šele po 3—4 letih, sicer slabo uspeva. Za krmne njive jo navadno sejemo skupaj z ovsom. Sejemo v aprilu 20—25 kg detelje in ca. 40 kg ovsu. Sejemo vsako seme za sebe. Pred setvijo gnojimo s 400 kg nitrofoskala na ha. Detelja traja 2 leti. Deteljo, ki jo sejemo skupaj z ovsom, prvič pokosimo, ko je oves mlečen. Predolgo ne smemo odlašati s košnjo, da detelje oves ne uduši. Detelja je odlična zelena pašna za vso divjad. Na 1 ha pridelamo do 60 q najboljšega sena. Kosimo jo v cvetju, sušimo pa v stogih ali kolzcih.

Lucerna: Prav tako kakor detelja daje lucerna odlično zeleno pašo in seno. Uspeva najboljše na globokih rahlih apnenih tleh. Na isto mesto jo sejemo po 5 do 6 letih. Traja do 6 let. Sejemo jo v aprilu 20—30 kg semena na ha. Pridelamo 40—100 q sena.

Inkarnatka: Poznamo jo po velikih rdečih cvetovih. Je enoletna. Sejemo jo na strnišče za žiti ali krmnimi rastlinami. Sejemo 15 do 20 kg semena na ha. Daje odlično jesensko in zgodnjo spomladansko pašo. Ko cvete, jo pokosimo za seno ali za podor. Na preorano strnišče inkarnatke sejemo krmni ohrovt, koruzo, peso itd.

Nokota: Za setev pride v poštev zlasti na sušnejših mestih. Sejemo

jo spomladi skupaj s travami, 12 kg nokote, 6 kg travniške bilnice in 6 kg pokončne stoklase. Traja 4—6 let in daje dobro seno.

Od detelj sta poznani še *sparzeta* in *seradela*. Pri nas se nista uveljavili. Uporabni sta za setev na slabih tleh.

Grašica in njivski grah sta odlični krmni rastlini za zeleno pašo in seno. Sejemo ju v čistini ali v mešanicah skupaj z žiti. Poznanih je veliko sort, v glavnem pa ločimo ozimne od jarine. Ozimne sorte sejemo konec avgusta do srede septembra, jare sorte pa od marca do začetka avgusta. Najbolj pridejo v poštev za divjad ozimne setve. Te dajejo pašo pozno v jesen, pozimi in zgodaj spomladi. Spomladi, ko grah ali grašica cvetita, ju pokosimo za seno. Dajeta velik pridelek zelo dobrega sena, 20—60 q/ha. Na strnišče za grašico in grahom sejemo oz. sadimo krmni ohrovt, koruzo, peso, krompir in drugo.

Grah in grašico sejemo tako kakor smo omenili za zeleno gnojenje. Jeseni 130—150 kg grašice ali ozimnega graha in 30—50 kg ozimne rži, ali 70 kg graha in 90 kg grašice ter 30 kg rži.

Spomladi sejemo 100 kg jare grašice ali jarega graha in 50 kg ovsu, ali 60 kg jare grašice in 40 kg jarega graha ter 50 kg ovsu.

Repica in ogrščica: Pomembni sta kot poznojesenska in najzgodnejša spomladanska pašna za divjad. Oljno repico sejemo sredi in do konca avgusta, ogrščico pa do 15. septembra. S sejalnikom posejemo 4—5 kg semena, z roko pa 12—16 kg na ha. Spomladi v cvetju ju pokosimo in podorjemo za zeleno gnojenje. Za seno nista primerni. Za njima sejemo krmni ohrovt in druge okopavine.

Oves in rž: Za posejanje krmnih njiv prideta najbolj v poštev v raznih mešanicah. Sejemo ju pa

tudi v čistini. Oves in rž sta skromni, nezahtevni rastlini. Uspevata na najslabših tleh. Oves se uporablja kot prva setev, na krčevini in na novo preoranih njivah. Oves je odlična paša za vse prežvekovalce in medveda. Posušen v mlečnosti daje odlično seno za zimsko krmljenje. Če ga sejemo v čistini, ga sejemo čimbolj zgodaj spomladi, v marcu in začetku aprila, 120—160 kg na ha.

Ozimna rž je pomembna kot jesenska in zgodnja pomladanska zelena paša. Pustimo jo dozoreti, ker jo rada pase vsa divjad. Ozimno rž sejemo v septembru, 180—200 kg na ha. Rrž je primerna zlasti za setev v višjih legah. Nemci sejejo za divjad ivanjčno rž. Nima pa kakšne bistvene prednosti pred drugimi sortami rži.

Koruzo: Lovci jo sadijo največ na krmne njive za fazane, kar je tudi upravičeno, saj fazan od vse zrnaste hrane najraje je koruzo. Koruzo daje fazanu tudi zavetje kot enoletna remiza. Od velike divjadi je koruzo odlična hrana za jelenjad, divjega prašiča in medveda. Mlado koruzo divjad zelo rada pase, zato jo lahko sejemo kot zeleno pašo za poletne in jesenske mesece. Za pašo jo sejemo samo zase ali v mešanicah z graham in grašico. Sejemo jo lahko od aprila do septembra. Koruzo za zrnje sadimo konec aprila in v maju. Sadimo jo v vrste 60 × 30 cm, 20 do 40 kg semena na ha. Sadimo s strojem ali z roko v jamice po 2—4 zrna 5—10 cm globoko. Koruzo sadimo za podorinami. Pred setvijo njivo pognojimo s 400—600 kg nitrofoskala. Koruzo 1—3-krat okopljemo. Pri prvem okopavanju jo razredčimo. Med koruzo sadimo lahko sončnice, fižol, grah in grašico. Pridelek koruze je 18—60 q na ha. Za veliko divjad jo do mlečnosti ogradimo.

Pesa, repa in kavla (koleraba): Največji pomen imajo za hrano

jelenjadi in divjega prašiča. Predstavljajo tudi najvažnejšo sočno krmo za zimsko krmljenje jelenjadi.

Peso sejemo v aprilu v vrste, 60 cm narazen. Sejemo jo s strojem ali z roko. Na 1 ha uporabimo ca. 40 kg semena. Pesa je za oskrbo zelo zahtevna. Potrebno jo je redčiti in najmanj 3-krat okopati, Pridelek pese je od 200—600 q na ha. Proti veliki divjadi je treba peso do jeseni ograditi.

Repa in koleraba sta odlični strniščni rastlini. Sejemo ju na strnišča za žiti ali krmnimi mešanicami. Sejemo 2—3 kg na ha v vrste s strojem ali z roko na široko. Okopljemo ju samo enkrat. Na 1 ha pridelamo od 200—300 q korenov.

Krompir: Sadimo ga na krmne njive za divje prašiče. Sadimo ga spomladi v aprilu in maju v vrste 60 × 30 cm, ca. 2000 kg na ha. Do jeseni ga ogradimo.

Proso, sirek, bar-mohor (italijanski muhnič): Sejemo jih v glav-

nem na krmne njive za malo divjad. Proso sejemo spomladi ali poleti do konca julija. Z roko ga sejemo 20—25 kg na ha, s strojem pa 15—20 kg na ha. Uspe le na nezapleveljenih njivah. Sirek sejemo tedaj ko koruzo, v vrste 60 × 30 cm. Uporabimo 12—20 kg semena na ha. Sejemo ga tudi med koruzo. Bar in mohor sejemo konec aprila in v maju, 18—25 kg semena na ha.

Ajda: Največ jo sejemo kot strniščni posevek v drugi polovici julija, 80 do 120 kg na ha, lahko skupaj s prosom.

Sončnice sejemo v glavnem za malo divjad med koruzo, v vrste 50—60 cm, 40—70 kg semena na hektar.

Sladki volčji bob uspeva na slabih in suhih peščenih tleh. Je dobra krma za pašo in zrnje. Sejemo ga v maju v vrste ali na široko, uporabimo ca. 170 kg semena na ha, lahko skupaj z graham ali grašico.

Foto A. Černe: Rž za divjad

Urejanje krmnih njiv je razmero-
ma drag gojitveni ukrep, ki zahte-
va precej dela in denarja. Vendar
pa bomo sredstva, ki jih dobimo
iz lovišča najkoristneje vložili v

lovišče z urejanjem krmnih njiv
in remiz za divjad. Kjer člani LD
sami ne utegnejo urejati krmnih
njiv in pašnikov, naj delo prep-
ustijo kmetom za plačilo.

sala v zvezdnato nebo vrh Stre-
lovca. Prvič sem bil na Strelovcu.
Tiho sva se pripravila za jutranji
mraz in zlezla v kôč iz vej, tik
pod grebenom. Globoko pod nama
je spal Robanov kot, hlev na Trav-
niku, kjer sem tolikokrat našel
prijatelja Vršnikovega Joža — Ro-
banovega, planinskega pisatelja in
kmečkega asketa-modrijana, je bil
naravnost pod nama. Šum voda iz
doline je uspaval. Utihnili sva in
negibno obsedela. A kmalu naju
je zdramil nenavaden pogled: tik
nad vrhom Raduhe onstran šume-
če Savinje, te štajerske Soče, se je
prikazala močna rdeča luč, pa
kmalu zopet izginila v oblakih.
Kaj je bilo? Satelit? NLP — ne-
znani leteči predmet? Vanje kar
verjamem, odkar smo bili nekaj
takega vsi domači lani pozimi vi-
deli iz avtomobila, ko smo se vo-
zili z Vrhničke, nekaj bliskovitega,
z žarečim ognjenim repom in sve-
tlo zeleno sijočo glavo, povsem ne-
zemsko pojava, prav nič podobno
raketam ali znanim zvezdnim
utrinkom. Moja misel se je pre-
selila v vsemogočno Vesolje nad
nama. Zemlja je postala neznamen
prašek v Vsemirju, ki je vse, kar
je bilo, je in bo. Multa sunt nobis
ignota in coelis et in terra — mno-
go nam je neznanega na nebu in
na Zemlji . . .

Nebo nad Raduho se je rahlo obar-
valo, sivina noči se je umikala
zarjam dneva. Tedaj je nežno za-
pelo, prva ptičica, pa še druga.
Lovci vemo: če je kje ruševac in
ni preplašen, bo sedajle zapihal.
In res je, natanko nama za hrbtom.
Dve krpi snega sta še ležali za
grebenom, ostanka zimske opasti,
bela orientacijska točka za malega
gorskega viteza. Razvnel se je, da
je bilo veselje, pihal je, grulil, se
poganjal v zrak in frfotal tako
blizu, da so se nama v kočju od
njegovih peruti zibale vejice rušja
nad glavo. Okamenela sva.
Tedaj je zapihalo še pod nama.
Drugi petelin! Dobrih sto korakov
proč bo, sem sodil, nekje na se-

»Slon« s Strelovca

Francè Avčin

Malokomu nas slovenskih lovcev
je bilo dano, da je v prosti naravi
videl slona, kaj šele da bi ga bil
uplenil. Mene pa je ta lovska sreča
doletela na zadnji lanski majski
dan in to kar doma v slovenskih
gorah, na Strelovcu med Logarsko
dolino in Robanovim kotom. Ta-
kole se je namerilo:

Oba moja petelina, velikega in
malega, so mi temne sile gospo-
dinjstva, ki proti njim ni ugovora,
kruto treščile z balkona — v
drvarnico: le kdo bo še gledal te
od vetra razcefrane lovilce prahu
in nemarna kosišča moljev, to po-
kopališče na steni! Res je, deset let
ljubljske meglè je bilo opravilo
svoje. Ker pa ne morem biti brez
obeh petelinov, sem moral po
nova. Veliki me je na Mokrcu izdal
do kraja, mali v trentarski Mlina-
rici je pel pavsod, le tam ne, kjer
sva ga nekaj juter čakala s »srše-
nom« (mali naboj s kroglo .22
Hornet, »sršen« po angleško). Ob
teh zadregah mi je v preroški
slutnji svetovalo gospodinjstvo, ki
je štajerskega rodu iz Savinjske
doline: pusti že te tvoje trentarje,
k štajercem pojdi, na Strelovec,
kamor hodiš že leta, prideš pa ni-
koli. In sem šel — in uplenil
»slona«!

Poklicni lovec gojitvenega lovišča
»Kozorog« Joža Herle iz Solčave
me je že čakal v Logarski dolini,
da greva v njegovo »mini« kočico
pod Strelovcem. Meni pa je nekaj
velevalo, naj si puško poprej pri-

strelim kar se sploh da točno.
Natančneje še nisem srečal, saj
mi je bil cev izbral stari šef nem-
škega inštituta za športno strelja-
nje (Herbert v. Wissmann), ki tako
rad uživa še divje lepote sloven-
skih lovišč. Lastnega raztrosa ima
moja ljuba hornetka komaj za
novi dinar na sto metrov, vendar
le s finskim strelivom (SAKO), za
cel razred boljšim od najboljšega
nemškega. Nisem odnehal prej,
dokler ni bilo težišče zadetkov na
75 metrov točno v sredini in za dva
moška prsta nad merilno točko,
strel na 150 metrov tedaj v piko
z raztrosom komaj nekaj centi-
metrov. Samo to pikolovstvo mi je
naslednjega jutra prineslo »slona«
in z njim enega najlepših lovskih,
pa tudi gorskih dni mojega živ-
ljenja. Le kaj bi moglo biti lepše
na tem svetu, kakor je pomladni
lov na ruševca v naših prelepih
gorah? *Lyrulus tetrax*, cantu na-
scentem lucemque diemque salu-
tans — ruševac liroropi, s petjem
rojvajočo se luč in dan pozdrav-
ljajoč!

Zjutraj kar nisva mogla izpod
odej, šele druga budilka naju je
dvignila. Čemerna sva ob pol dveh
stopila v opojni gorski zrak. Ve-
černa vihra se je bila unesla in
mesečina je srebrila fantastično
oblačje na zahodnem nébesu. Po-
časi sva stopala v breg. Brez be-
sedí, a sto misli se je podilo po
glavi. Poltretja ura je bila, ko se
je Joževa medvedja postava zari-

delcu pod nama poje. Na prvega, bližnjega ni misliti, razen če se spreleti k drugemu pretepat se. A čas je bil že pozen, konec maja, kokoške so se verjetno že vse umaknile, site ljubezni. Kaj bi se potem moški še gnali zanje, za vse pevce je prostora sedaj dovolj!

Svetlilo se je. Nenadoma me Joža dregne: »Ga vidite, tamle, pri grmu, v zrak skače, meter visoko!« A grmov je bilo na izbiro, jaz pa sem bolščal proti sedlu, ne vedoč, kako grdo te prevara, če sodiš oddaljenost ruševca po njegovih glasovih. Pravkar je zamijavkal kot maček, tega še nisem bil slišal. Lovec je postajal živčen, ko mestni škric petelina ni in ni znal ugle dati. Kazal mi je smer s prstom, s cevjo puške, a vse zaman, nisem ga videl. »Ali ste slepi, kaj ga res ne vidite, saj je tolikšen kot SLON!« je siknilo skozi zobe v najčistejši solčavščini... Poskusil sem z merilnim daljnogledom na puški. Na najmočnejšo, na sedemkratno sem mu zasukal povečavo, a »slona«, bogme, nisem ugledal. Le nekaj črnega, kot kak količek, je molelo iz trave. In glavico je imelo, s škrlatno rožo: ruševčev vrat! Tedaj se mi je posvetilo: lovec vidi celega petelina, jaz — za dober meter levo od njega — pa le vrat, telo mi zakriva nekakšna ježa. Mogoče se premakne, pripravi se, si mislim in napnem napročilec. Tisti hip zaplahuta za nama, prvi je slišal sicer neznatni, a nenaravni kovinski zvok, pa je odletel. In vendar sva z lovcom še prejšnji večer soglasno ugotovila, da tega niti ruševca ne more slišati. Ne le oko, tudi uho ti ima ta črni lepoteč na vsakem peresu!

Drugi je ob nenadnem odletu prvega prav tako utihnil in dolgi ruševčev vrat — »slonov rilec« — se je izza trave postavil sumljivo navpik. »Odletel bo, streljajte, hitro!« je terjal lovec. Lahko Joži, ki ga je gledal celega! Mogoče še sedaj ne verjame, da sem jaz videl le vrat do mesta, kjer se širi v

Foto ing. J. Černač: Ruševca oprezuje

trup med perutmi. Kako naj na sto korakov vrh Strelovca ob pol štirih zjutraj, ves trd od nepremičnega ždenja, pošten človek s kroglo in brez naslona zadene komaj za palec debel ruševčev vrat? Toda če ne streljam, jih bom slišal, da sem ga nemarno zapackal, le kaj se slepec silim, če nisem več za to! Če pa streljam, bom neusmiljeno zgrešil, saj nisem Viljem Tell. Pa sem se spomnil na včerajšnje pristreljevanje v Logarski. Za pol širine vratu bo lastnega raztrosa zadetkov na to razdaljo. Če ti uspe sprožiti brez vsakršnega merilnega pogreška, je »debelokožec« lahko tvoj. Če pa zgrešiš le za malenkost, bo odletel živ in zdrav.

Pomeril sem, izključil vse drgetanje, vso lovsko mrzlico, fini nitni križec se je prisestal na vratni koren. Ko se je za hipec povsem umiril, sem — nevede kdaj — rahlo pritisnil. Po poku nisem videl ničesar, a odletelo ni nič, steklo tudi ne in rilca v travi tudi ni bilo več. »Odkotalil se je po

bregu, videl sem,« je ugotovil Joža. Živ, mrtev, obstreljen?

Vstala sva, nekaj časa sedala sploh nisem čutil, tako tog sem bil. Lovec se je počasi spuščal po veliki travnati strmini, v roki s puško bokarico na strel. Dolgo, globoko, vsaj dvesto metrov. Potem pa je nenadoma stekel v desno in dvignil najinega »slona«. »Slona« z eno samo roko!

Skozi krošnje macesnov, prav vse obglavljene od strelovških strel, je gorelo jutranje nebo, na njem je močno svetil najin neznan letéči predmet, sedaj zvezda Danica, Venera, nebeška boginja ljubezni. Zadaž so že rdeli snegovi Grintavcev, le dolina je še spala. Od daleč nekje izpod Krofičke je zvenel ruševčev spev. Pod menoj se je vzpenjal gorski lovec s petelinom v iztegnjeni roki, kot da nosi kadičnico vzhajajočemu božanstvu Sonca. Kolika sreča, človek božji, da si lovec; da te je rodila prav ta bajna slovenska zemlja; da si z domala šestimi križi še lahko doživel vso to lepoto! Neizmerna

blaženost me je oblila in v hipu sem bil ves v solzah od neznan-skega ganotja, ni me sram povedati.

Ko je bil stari lepi lovski obred končan s krepkim stiskom Joževe medvedje šape, sva si ogledala zadetek: natanko skozi sredo vratu, vendar za tri prste nad vratnim korenem! Seveda, pozabil sem na vso balistiko, na tista dva prsta nadstrela, na strel navzdol in na nadmorsko višino. Tako si prav-zaprav zgrešil, ti smešni ostro-strelec, a na srečo je bil opazujoči »slonov« rilec ob strelu dvignjen povsem navpik, pa je »sršen« lahko pičil v živo, čeprav tri prste previsoko.

Medtem je lovec odprl svojo pre-lamačo, vzel iz nje naboj s šibrami in na njegovo mesto potisnil ta-kega s kroglo za gladko cev. »Za slonom greva še nad medveda,« je velel. Ko sem za grebenom za-gledal prvo raztrgano ovco, že močno nažrto, in v ilovici videl odtise, močnih krempljev, sem verjel: na Strelovcu je poleg slo-nov tudi medved! Lepa reč, pa ne da bom moral še enkrat streljati v piko, to pot po karlmayevsko medvedu v oko, »da ne pokvarim kožuha...« Kaj bi sicer opravil s svojim drobnim Hornetom? No, medveda žal ni bilo več, na avstrijski meji so bili naši oboroženi čuvarji »odprtih« meja nekaj dni poprej videli kar dva, ki sta si kožuha reševala na varno k sose-dom. Pač pa sta se nama ponujala še dva ruševca.

Tako sva potem koračila po viso-kem grebenu Strelovca do Molži-šča sem in tja, zrla v bajni svet tam gori, se slikala z gorami in — se razume — s »slonom«. Pravila sva si doživetja z ruševci in drugo divjadjo: kako je meni in njemu petelin že sedel na kôč naravnost nad glavo, da bi ga lahko ujel za krempljce; kako je meni pobeg-nil pod štor in me tam kar počakal v smrtnem strahu pred svojim naj-večjim sovražnikom — orlom; ka-

ko sta k Jožu prilovila kar dva orla, prvi plahutajoč tik nad po-bočjem je od časa do časa tlesknil s perutmi, da bi kaj dvignil, drugi, malo više pa bi ujel; kako je mene na trentarskem Ozebniku skoraj pičil črni gad: z lovцем Tono Kravanjem sva utrujena po lovu na »ruševnika« zaspala na jutran-jem soncu. Ko sem se v snu obrnil, mi je tik ob iztegnjeni roki zasikalo, da sva kar poskočila. Gada sem takrat ustrelil. Danes ga ne bi več, tudi on ima svoje važno mesto v sožitju vse Narave. Le človeških gadov mi ne bi bilo žal. Govorila sva, kako je v Na-ravi vse živo povezano, resda živi drugo od drugega, a si tudi po-maga, zlasti pred Človekom: ko je Joža nekoč zalezoval gamsa samo-tarja, je dvignil jato divjih golo-bov. Eden se je ločil od nje in se zapodil gamsu naravnost skozi čop

dlake na hrbtu, da je črni kozel kar odvihral izpred Joževe puške. Sonce je že gredo z močjo, ko sva se spustila na stezo proti dolini, sredi razvnetih pogovorov dva sta-partizana, nekdanji junaški štabni kurir za posebno nevarne naloge, jaz pri nas slej ko prej sum-ljivi intelektualec le z uma svitlim mečem, oba pa pred četrto stoletja v neizprosno boju za biti ali ne biti svojega naroda.

* * *

Moj »slon« bo šel z menoj k Soči, da se tam pridruži orlu, ki se mi je bil nekoč, težko ranjen, spustil pred puško prav z istih sončnih gora v medle nižine Ljubljanskega barja. Tam ju bom, lepotca, smrt-na sovražnika v življenju, nema tovariša v smrti, objemal s pogle-dom, dokler bo videlo oko.

Oblak nad prepadom

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

II.

Na večer so se oblaki razsuli po nebu kakor trop splašenih ovc. Dan je umiral v modrikavem čadu za daljnimi gorami.

Prodnik in Jana sta po komaj za-znavni stezi, zviti med rušjem in skalovjem, prišla tiho in neopazno k podnožju Zelenega jezika.

Naj le vidi, da se ga ne bojim. Ubil mu bom gamsa pred nosom in mu parklje položil na prag, si je govoril Prodnik, ki je dekle vzel s seboj samo zato, da bi ji pokazal svoj pogum. Legla sta za skalo in se potuhnili. Razgledal se je, in ko ni bilo nikogar, vzel oba de-la puške izpod suknjiča, jo sestavil ter napolnil s petimi naboji. Le čemu lovca tako zelo sovraži, je razglabljala in ga opazovala, ko

se je mačje pozorno zazrl na ze-leni, s sočno travo obrasli jezik, stisnjen med skalnate stolpe.

Ta lump je edini, ki se zna vtak-niti v dekle, če se že ni. Pozdravil jo je in po imenu jo kliče. Čemu? O ženski nisi nikdar gotov. Spre-menljiva je kakor voda. Kadar že misliš, da jo imaš, je lahko nimaš več. Ljubosumje mu je vzbudilo poplavo dvomov ter ga načenjalo do bolesti. Vročja je in čedna po-vrh. Čas je, da jo vzamem. Dovolj jim je že mešala glave. Kakor sem jo jaz prevzel bledemu Matevžu, ki so mu jo doma že obljubili, tako jo drugi lahko vzame meni. Pogledal jo je. Kakor polnokrvna žival je bila zleknjena v travi. Oprt na močne, medvedje kosmate roke je venomer pogledoval v skalo. Njegova odmaknjenost jo

je jezila. Skušala je pozabiti na spor. Začela ga je božati po rokah, da se je vnel ogenj in mu zagorel po telesu. Prekleta baba! Prijel jo je za roke, jo pobožal in izpustil. Ne bom se ji pustil zmotiti! Ženski ni dobro pokazati svoje slabosti. Ko bom ustrelil gamsa in bova čakala na robu peči, da se zmračí, takrat bova opravila. Lepo je ljubiti, ubijati in biti pijan, si je dopovedoval Prodnik in se skušal umiriti. Ni vedel, ali bi mislil na gamsa ali nanjo. Nosil jo je v sebi kakor bolezen. Čedalje bolj ga je razjedalo ljubosumje in porazno votlilo njegovo samozavest. Vse več mu je dala opravka. Postala je neukrotljiva. Pustil bi jo, pa je ne more. Tudi tega ni prebolel, da pri njej ni bil prvi, še manj pa, da je to ni nič motilo. Rad je grebel po njeni notranjosti, jo do bolesti sumničil ter spet in spet načenjal uprašanja, za katera je vedel, da jih ne bosta nikoli rešila. Hotel je biti velik, tako velik, da bi zatemnil vse, ki so se kdajkoli sukali okoli nje. Hotel je, da bi občudovala njegovo spretnost in moč in se mu uklonila. Pred njo se ni smel osramotiti.

Ona pa si je mislila, da danes si upa, ko ga je videl oditi v dolino. Pa se dela, da mu jih strelja pred nosom.

Sonce je tonilo za gorami. Zrak je dehtel po sveži rasti, cvetju in smolah. Sence so legale v steno. Gams se je pokazal. Prišel je počasi po polici nad prepadom, se ustavil, razgledoval, potem pa se spustil v zelenico in se začel pasti. »Poglej ga!« je pokazal z roko.

»Vidim ga, lep je.«

Pritisnil se je k zemlji, si popravil klobuk in počasi porival puško predse. Obraz se mu je izostril. Njej je bil všeč tako prežeč in napet kakor struna. Vznemirila se je in prav narahlo drhtela ter opazovala zdaj njega, zdaj mirno pasočega se gamsa.

»Ne ubij ga, vesela sem, kadar ga vidim!« mu je hotela reči. Toda v

V velikih skokih jo je ubral skozi rušje in tekel...

molč prvih senc je jeknil strel. Gams je padel, se pobral ter s trudnimi skoki zbežal pod steno. Prodnik je zaklel in zaškripal z zobmi ter hitro izmenjal naboj. Ko je gams postal, je Prodnik spet ustrelil, zgrešil in še enkrat ustrelil. Žival se je zgrbila in se zgubila v rušju. Od sten je izdajalsko odmevalo in odjek je tonil v mrakobno dolino. Prodnik je ugotovil, da je žival zadel v mehko in morala sta malo počakati, da se gams uleže in razboli. Nestrpno je pokadil nekaj cigaret in dejal:

»Pojdi za menoj!« Planil je pokonci, s puško v rokah preskakoval s skale na skalo in si utiral pot skozi rušje. S težavo ga je dohajala. Krvava sled ju je izpod skalovja vodila preko melišča v kotanjo. Prodnik je šel za krvjo kakor pes, z glavo, sklonjeno k tlom. Jezilo ga je, da je zgrešil ravno pred njo.

Gams je ležal pod skalo. Prodnik je skočil k njemu. Žival je dvignila glavo in se poskusila postaviti na noge. Jana je ujela smrtni strah v temnih, lesketajočih se očeh zastreljenega gamsa. Ujel ga je in podrl. Nato pa pokleknil nanj, ga zgrabil za roglje, upognil glavo ter ga z dolgim rezilom zabodel v vrat, da je jeklo zahrstelo ob kosteh.

Ker ni našel zaglavnega vretenca, je žival divje bila z nogami, se otepala in piskajoče grgrala.

Močan je in divji. Toda grob, surov in tudi neroden. Še končati ga ne zna, je mislila Jana in ga gledala z mučnim in nejasnim občutkom odpora. Ko je žival le umirila, se je obrnil k njej:

»Jana, ali ni lep?« Dvignil je okrvavljeno gamsovo glavo. Iskal je njenega priznanja, ona pa mu je hladno odgovorila: »Lep je, toda zadel si ga slabo.« Zaničljivo se je nakremžil. Bil je užaljen. Ustnice so se mu skrivile do brade. »Slabo, a?! Andrej bi ga bolje, kaj?« je izzival. »Najbrž,« je dejala.

Sklonil se je in z jezo hitel gamsa iztrebljati. Bolelo ga je, da je takšna z njim. Sum se je večal kakor kalna voda ob povodnji. Mina je videla lovca v hosti z njo. Tele, da se je izgubilo? To je prazen izgovor! Sama ženska v planini! Kdo naj zaupa, ko so fantje včasih kot čebele rojili okoli nje?

Spomnil se je: bilo je na žeganje. Z Matevžem je prišla na ples. Nekajkrat jo je zasukal, da mu je drhtela v rokah. Matevž pa je sedel kot na trnju in gledal kakor otrok, ki mu je kokoš iz roke pojedla kruh. Takrat se je namenil, da mu jo spelje. Vsaj za enkrat,

ali dvakrat, če ne več. Govoril ji je, kot bi cedil med in mleko, in kar naprej hodil ponjo, dokler se Matevž ni ujezil in jo odpeljal domov. Čez nekaj dni pa je na polnoč že prislonil lestev k njenemu oknu in potrkal. Seveda zastonj. Bil pa je vztrajen. Hodil je noč za nočjo, trkal in prosil tako dolgo, da se je okno nazadnje le odprlo.

Zaklel je in iz živali zvalil drob ter ga zagnal v rušje. Ob travo si je obrisal krvave roke. Strast ga je žgala vse bolj, kar naprej bi jo hotel imeti. »Naj me kar zaničuje! Le počaka naj, bo že še spoznala Prodnika!«

»No, ali greva?« ji je dejal, ko je živali zavezal noge navzkriž in jo dvignil, da bi si jo zadel na ramo. Ni še imel gamsa na rami, ko ga je nenadoma odložil in naglo počenil za skalo. »Lezi!« je zasikal in zgrabil Jano za roko ter se z njo vred potuhnil. Na melišču se je potrkljalo kamenje. Kakor kuna oprezno je skočil lovec Andrej iz rušja na plano. S puško v rokah se je sumljivo razgledoval. Pogled mu je obvisel na krvavem curku, ki se je vivel v rušje. Šel je po sledi naravnost proti njima.

»Satan!« je zaklel Prodnik in val uničujočega ljubosumja mu je vzburkal kri: Kdo ve, če se nista zmenila za tale večer, pa sem jima zmešal štrene! Že si je predstavljaj, kako jo lovec nese v rušje in počenja z njo, kar je sam rad delal z dekleti. Obšlo ga je noro sovraštvo in strah se mu je naselil v drobu, ko je videl, da je lovec vse bliže. Roke so se mu tresle in orosilo se mu je čelo. Oči so se mu zožile. »Ubijem ga!« Puška je samogibno lezla naprej, dokler ni pomeril na lovca. »Konec bo, enkrat za vselej, te gonje za njim!« Jana je prebledela. Takega ga še ni videla. Tresla se je, ga prijala za roko ter mu premaknila puško. »Ne nori, ne streljaj! Skočiva, hitro!« Njemu pa se je spačil obraz: »Candra, bila si z njim,

izgini!« Udaril jo je, pahnil od sebe in spet pomeril. »Ne streljaj!« je kriknila in spet zgrabila za puško. Strel je odjeknil in zaprašilo se je v skali nad lovcem. Padel je kakor zadet, in izginil, kot bi se udrl v zemljo. Ko pa se je Prodnik dvignil izza skale, je počilo in krogla je tlesnila tik ob glavi. Še druge krogle so udarile v skalo nad njima, da ju je oglušilo. Prodnika je objela panika, da si ni več upal dvigniti ne glave ne puške.

»Tu ostani!« je zavpil Prodnik in se pogнал izza skale. V velikih skokih jo je ubral skozi rušje in tekel po melišču navzdol. Za njim je počilo še nekaj strelcev. Pri zadnjem je klecnil, se prekucnil in naglo pobral ter že izginil v goščavju.

Jana je sama obležala za skalo, vsa prazna, boječa in nebogljenjena. Nekaj se je podrlo v njej, kot v otroku, ki mu mimoidoči pohodi grad iz peska. Nikoli bi ne bila verjela, da je tak strahopetec, da zna tako bežati, čeprav ni nikdar povsem verjela v njegov narejeni, bahavi nastop. Samota ji je zdaj postala odveč. Lovec je izginil kot duh in zlovešča, vijoličasta tišina pred mrakom jo je morila, da ni vedela, kaj naj stori. Vendar se je iz zmedenosti in otrplosti zaradi nepričakovanih dogodkov kradel vanjo občutek nekega zadovoljstva. Rešila je lovčevu življenje.

Temnilo se je. Zategel pisk nočne ptice jo je vzdramil iz tesnobe. Nikjer ni bilo nikogar. Morala je domov. Zlezla je skozi rušje in se prebila na stezo. Nato je stekla vsa zasopla proti planini.

»Počakaj!« Izza skale je jezno stopil Andrej in jo prestregel. Onemoglo je kriknila in se mu skušala umakniti. Zgrabil jo je za roko. »Pusti me!« je zavpila in se hotela izviti. Kot mačka se je pogнала vanj, močna, gibka in divja. Spustil je puško in jo zgrabil z obema rokama. Zvijala se je in opletala v železnem prijemu kakor

kuna v pasti. Nekaj časa sta se ruvala, potem pa sta padla v rušje in obležala. Obvladal jo je. Začutila ga je na sebi. Obe roki ji je pritisnil ob tla, da se je zaman zvijala in divje sopla. Popuščale so ji moči. Slonel je nad njo in jo pritisikal k zemlji. Bila je izgubljena. Vdala se je in začela krčevito ihteti. Skozi zasolzene oči je zagledala njegov izklesani obraz, razmršene lase in oči, ki so jo radovedno motrile. Smejal se je s koticami ust.

»Ti si?« je dejal. »Kdo bi si mislil, da se podajaš na tako nevarne steze...«

»Spusti me!« je stisnila ustnice in sovražno blisnila z očmi ter spet poskusila, da bi se ga osvobodila. On se je smejal in bilo mu je prijetno, ko je začutil njeno uporno, jedro telo.

»Ubiti sta me hotela s Prodnikom!« se je zresnil. Izraz se mu je bolešno zaostril, pogled pa potemnel.

»Jaz ne,« je zajokala. »Spusti me, kaj boš z menoj!«

Molčal je in se še bolj zmračil. Šele tedaj se je spomnil, da bo nekaj moral storiti. Opazovala ga je skozi priprte oči in se bala, da se je vsa tresla.

»Gamsa greva iskat, potem te bom gnal v dolino.«

»Ali k žandarjem?« je vprašujoče zahlipala.

»Da, k žandarjem.«

Nekaj časa sta molčala in glasno sopla.

»Kar ženi,« je dejala prezirljivo in ga gledala uporno in užaljeno.

»Pokazala boš, kje ima skritega gamsa.«

»Ne, pa ne bom!«

»Pa boš!«

»Kar pelji me k žandarjem. Vedela sem, da ne znaš drugega, kakor naznanjati. Prav govori o tebi.«

»No, kaj govoriš?«

»Da si visok, slab in zloben, če hočeš vedeti. Ne marajo te ljudje.« Zamislil se je. Začudeno je čutila, da je popustil prijem njegovih

rok. Še bi se rada prerekala z njim. Neodoljiva privlačnost je sijala iz njegovih zaostrenih, prezirljivih potez in jo zmedla, da ni vedela, kaj reči. Lovec jo je spustil, vstal in pobral puško. Tudi ona se je dvignila ter si popravila razmršene lase in neurejeno obleko.

»Le brez skrbi bodi. Ne bom se mazal ne s tabo ne z njim.« Vrgel je puško na ramo in izginil v rušju.

Obstala je in osuplo gledala za njim, polna nemira in trme. Na žametnem nebu tople poletne noči so se prižigale zvezde, ko je škripaje odprla vrata stanu. Prižgala je luč in zagledala Prodnikovo krošnjo in jopico. Zaskrbelo jo je, kaj se mu je zgodilo. Noč je prinesla negotovost in strah. Šla je v stajo. Vračajoč se od molže je srečala Mino, Prodnikovo planšarico. V drobnih očeh se ji je risala skrb.

»Jana, kaj je bilo? Strašno je pokalo v Zelenih melih.«

»Spopadla sta se. Lovec Andrej in Prodnik. Ali se vaš ni oglasil na planini?« je vprašala s tresočim se glasom.

»Ni se! Križ božji, kaj bo, če je obležal ubit ali ranjen?!«

»Ne, saj sem ga videla teči. Padel je in se pobral.« Obšla jo je skrb, da utegne biti Prodnik mrtev tam spodaj v skalah.

Za planino je zateglo zaukala sova. Ženski sta utihnili. Strmeli sta v noč, v temo redkega gozda okoli planine, kot bi pričakovali, da bo nekdo prišel. Pa ni bilo nikogar. Le tesnoba se je razraščala iz teme in ju oklepala.

Z dnem je Jana spustila živino na pašo. Sama pa je odšla na kraj spopada. Spustila se je na mel. Tam, kjer je Prodnik gamsa iztrebil, se je spreletavala jata izninskih kavk. Gamsa ni bilo več. Spustila se je na mesto, kjer je tekel Prodnik pred lovčevim ognjem. Ni dolgo iskala, ko je našla na belih okruških kamenja v plazu sledove krvi. V rušju in travah se

je kri izgubila. Še globlje spodaj pred gozdom je našla nove sledove krvi. Stopila je v gozd in se zbala, da bo našla Prodnika mrtvega v kakšni globeli. Kaj naj poreče žandarjem, če jih lovec Andrej pripelje v planino? Na travnatem pasu je našla sledove človeka. Rosa je bila omedena. Nekdo je ravnokar šaril pred njo. Le nekaj korakov naprej je našla nekaj krvavih ostankov raztrgane srajce. Obvezal se je, je pomislila z velikim olajšanjem in s skrbjo, kaj vse ji bo vrgel v obraz, ko se dobita.

Vrnila se je. Na skalnati glavi je zagledala lovca, ki je z daljnogledom oprezal za njo.

Obvestila je Mino, zamolčala pa je, da jo je Andrej sinoči ujel. Sama ni vedela, zakaj ni govorila o tem.

Mina je odšla v dolino. Jana jo je težko čakala. Drugi dan se je že vrnila z novicami. Povedala je, da se je Prodnik že ponoči privlekel s prestreljeno nogo v dolino. Še v jutranjem mraku pa so ga prepepljali z vozom naprej. Šel se je skrit k teti v sosednjo dolino, razglasili pa so, da je odšel do jeseni na delo. Naročil je, naj Jana vse taji, če bo zaslišana. Z njim da ni bila nikjer, ker je bil še pred mrakom odšel v dolino.

Te novice so Jano pomirile. Ko se bo vrnil, bo pozabil na vse, če se

bo srečno izteklo, in njuna vez se bo ohladila.

Še nekaj dni potem je bila Jana v hudih skrbih. Čakala je žandarje. Negotovost jo je težila vsak dan bolj. A ni jih bilo. Tudi Andreja ni bilo na spregled, čeprav je pogosto hodil mimo planine v koč. A nekega dne pod večer ga je nad planino, kamor je šla po živino, srečala. Hotela se mu ogniti, potem pa ga je le počakala. Povesila je pogled.

»Pozdravljena,« jo je nagovoril, kakor bi se med njima nič ne zgodilo.

Bila je presenečena. Odgovorila mu je, potem pa si ni mogla kaj, da ga ne bi zbodla. »No, kdaj pa pridejo pome?« Zasmel se je: »To te skrbi? Ne bo jih.« Neverno in toplo ga je pogledala:

»Ne bo?«

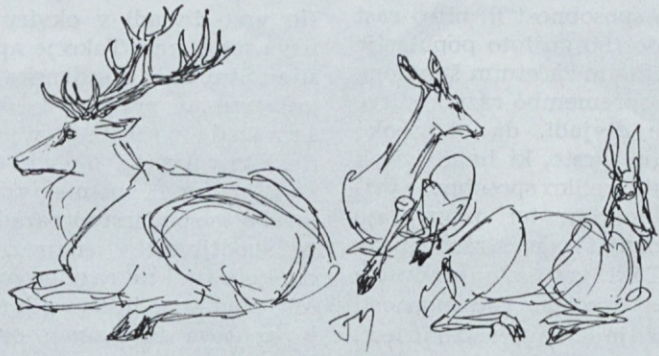
»Tudi Prodnika ne bodo iskali. Vem, kam se je skrnil. Ta naj se le boji!«

»Nič ne vem o njem,« se je skušala narediti nevedno.

»Saj je vseeno. Tebi povem: jaz sam poravnavam račune. Prodnik je dobil nekaj na račun, ostalo mu pa še sledi, če bo iskal.«

Čuden človek je ta Andrej, kdo ga razume. Nikdar ne veš, kako bo ravnal in kaj ima za bregom, je razmišljala, ko je ostala spet sama.

(Se nadaljuje)

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

Ing. Anton Simonič

(Nadaljevanje)

V okviru simpozija VEČANJE PRODUKTIVNOSTI LOVSKEGA GOSPODARJENJA je bil za vsebino simpozija morda najznačilnejši prispevek prof. dr. E. Wagenknechta iz Gozdarskega instituta Eberswalde »Pregled večanja produktivnosti lovskega gospodarjenja v Nemški demokratični republiki«. Uvodoma je poudaril nujnost povečanja produktivnosti lovišč zaradi vse večjega števila lovcev in vse intenzivnejšega lova. Sinteza interesov lovstva, poljedelstva in gozdarstva se mora odražati v kar najsmotrnejšem izkoriščanju zemljišč in naravnih bogastev. Za dvig produktivnosti lovišč v NDR so na razpolago sledeče poti:

1. Zvišanje števila divjadi do ekološko in ekonomsko razumne višine, zlasti damjekov, muflonov, zajcev, fazanov in divjih rac. Pri srnjadi je v gozdnih predelih na splošno najvišja možna mera že dosežena. Problem je rešen pri jelenjadi. Odprt pa je še pri divjem prašiču, pri katerem je mogoče z ozirom na njegovo visoko reprodukcijsko sposobnost in hitro rast doseči zadostno gostoto populacije tudi z majhnim začetnim številom.
2. S tako spremembo razporeditve parkljaste divjadi, da bi visoko produktivne vrste, ki imajo visok prirastek in veliko sposobnost prilagoditve okolju ter povzročajo tudi najmanj škode, razširili prav povsod. Taki vrsti sta predvsem muflon in damjek. Vse možnosti za povečanje areala razširjenosti in povečanje populacijske gostote

jelenjadi so že izrabljene. Pač pa je velikega pomena povečati število že obstoječih fazanskih populacij in osnovati tudi nove, tako da bi fazan postal takoj za zajcem najpomembnejša divjad malega lova.

V zvezi z gojitvijo male divjadi je treba rešiti nekaj važnih vprašanj, predvsem proučiti vpliv sodobnega kmetijstva z industrijskimi metodami proizvodnje na populacije divjadi. Dalje je treba proučiti možnosti, ki jih daje umetna vzreja divjadi, predvsem fazana, v velikih specializiranih vzrejališčih, kot tudi pravilno regulirati vpliv predatorjev (mesojede divjadi). Ob večanju števila in širjenju območij parkljaste divjadi pa je nujno iskati ukrepe za preprečevanje škod v kmetijstvu in gozdarstvu kot tudi načine za izboljšanje trofej velike divjadi.

Na referat prof. dr. Wagenknechta, v katerem je nakazal okvirni program razvoja lovskega gospodarstva v Nemški demokratični republiki, so se smiselno navezali prispevki njegovih sodelavcev o vlogi posameznih najpomembnejših vrst divjadi v okviru začrtnega programa. Tako je npr. Christian Stubbe iz dresdenske državne univerze v prispevku »Vloga srnjadi pri večanju produktivnosti lovišč« opozoril na velik pomen srnjadi za lovsko gospodarstvo zaradi velike prilagodljivosti najrazličnejšim okoljem tudi na razmeroma majhnih površinah in na velik prirastek ki zahteva intenziven odstrel in tako omogoča znatne donose go-

spodarstvu. Nujno je treba zmanjšati škode z uporabo primernih sredstev. Opozoril je na pomen ustreznega biološkega staleža za kakovost srnjadi, ki ob prekoračenju gornje biološke meje naseljenosti vedno reagira z upadom telesne teže in kakovosti trofeje, s porastom mortalitete in nazadovanjem prirastka.

L. Briedermann iz Gozdarskega instituta Eberwalde je podobno obravnaval divjega prašiča v referatu »Vloga divjega prašiča pri večanju produktivnosti lovišč«. Načelno je postavil zahtevo, da mora eksploatacija populacije dajati največji donos; kakovostna populacija pa omogoča tudi odstrel kar največjega števila zrelih trofejnih merjasev. Opozoril je na nekaj temeljnih dognanj, ki se nanašajo na prirastek populacije in razvoj posamezne živali. V NDR so dognali, da 10 do 30 % enoletnih svinj že polega mladiče. Vsaka teh svinj poleže poprečno 4,2 pujska letno, dveletne 5,6 in starejše 6,5. Prirastek je močno odvisen od obroda želoda in žira. V manj ugodnih okoliščinah poraste populacija za 130 % letno, v normalnih letih za 140 %, v bolj ugodnih pa za 150 % in tudi več. Pri eksploataciji te divjadi je treba upoštevati tudi njeno optimalno starost. Merjasec sicer doraste s 4 do 5 leti, a najboljše trofejo daje šele s 7 do 8 leti. V NDR tehta odrasel merjasec poprečno 90 kg, največ 120 kg — ob poprečni dolžini telesa 161 cm. Samice odrastejo s tremi leti, ko poprečno tehtajo po 61 kg in so dolge 131 cm. Briedermann priporoča odstrel 15 % enoletnih merjaškov in 5 % enoletnih svinj ter 5 % odraslih živali, ker je na ta način mogoče obdržati najboljšo strukturo populacije ob največji produktivnosti.

A. Siefke iz Gozdarskega instituta Eberwalde je v referatu »Vloga damjeka (Cervus dama) pri večanju produktiv-

nosti lovišč« obravnaval s pomembno vrsto divjadi, ki smo ji doslej v Sloveniji posvečali vse premalo pozornosti. Ker pa prav v zadnjem času pripravljajo tudi pri nas nove naselitve damjeka, naj omenim nekaj njegovih ugotovitev. Siefke pravi, da je damjek zlasti pomemben, ker omogoča bolj vsestransko izkoriščanje danega naravnega okolja in tako dviga njegov naravni produktivni potencial. Z znatno produktivnostjo damjek prekaša nekatere druge vrste parkljarjev. V NDR so posebno pozornost posvetili ekološko in ekonomsko ustrezni gostoti populacije ob upoštevanju kmetijstva in gozdarstva. Pri povprečnem staležu 4 do 7 živali na 100 ha damjek ne povzroča večje škode in zato niso potrebni posebni zaščitni ukrepi za kulture. Na 100 ha damjek ne povzroča večje škode in zato niso potrebni posebni zaščitni ukrepi za kulture. Na 100 ha gozdnega okolja srednje produktivnosti je letni prirastek populacij okrog 35 %, ob povprečni teži živali 32 kg. Odstrel v takih okoliščinah naj ne bo večji od 2,1 živali letno na 100 ha. Po enega odraslega jelena s povprečno težo okrog 67 kg je mogoče upleniti vsako leto na 500 ha površine. Toliško produktivnost ima le še srnjad, kjer je odstrel po enoti površine lahko tudi za 50 % večji. Lov na damjeka olajšuje njegovo gibanje podnevi. Posebno primeren je damjek kot postranska divjad v lovišču. Naseliti ga je mogoče na že izolirani gozdni površini 1000 ha. Poleg gospodarsko pomembnih lastnosti odlikuje damjeka odpornost proti boleznim in dobro uspeva tudi v sožitju z drugimi vrstami divjadi.

D. Möller iz Gozdarskega instituta Eberwalde je v prispevku »Vloga zajca pri večanju produktivnosti lovišč« omenil nekaj najvažnejših ugotovitev pri gospodarjenju z zajcem v NDR. Pri proučevanju te

divjadi so preiskali 20 000 zajcev in s pomočjo preiskav ugotovili potencialni in dejanski prirastek populacije v odvisnosti od okolja, izdelali novo metodo za določanje starosti zajca in raziskali vpliv lova na populacijo zajcev.

Podobna vprašanja, le z ozirom na razmere v SZ, sta v svojem referatu »Poti za večanje produktivnosti lovišč« obravnavala tudi G. K. Korzakov in B. A. Larin iz Zveznega raziskovalnega instituta za živalske surovine in kožuhovino iz Kirova. Avtorja menita, da je mogoče izboljšati biološko produktivnost lovišč z melioracijami, ki izboljšujejo kapaciteto okolja in končno tudi z vplivom na strukturo biocenozo. Biološko produktivnost populacije divjadi je možno dvigati z ustreznimi metodami lova.

Referat V. A. Smirnova iz Instituta za rastlinsko in živalsko ekologijo uralskega oddelka Akademije znanosti SSSR »Regula-

cija lova kot metoda za večanje produktivnosti lovišč« je opozoril na teoretične postavke, ki v principu veljajo za vse vrste divjadi. Opozoril je na notranji regulacijski mehanizem živalskih populacij, ki v večletnem poprečju zagotavlja stabilnost njihove številčnosti kljub dejstvu, da se dejanska mortaliteta spreminja. To pomeni, da močnejša ali slabša intenziteta lova sicer spreminja število živali v krajših razdobjih, a njihovo skupno poprečno število ostane vedno enako, upoštevajoč daljše razdobje ob enakih pogojih. Produkcija ima dva minimuma in en maksimum. Ob minimalni intenziteti lova je donos populacije majhen, saj prirastek izravnava le naravne izgube in je zato produkcija minimalna. Ob maksimalni intenziteti lova pa mora biti prirastek velik, če naj izravna večji upad števila. Zato je ob majhnem številu živali produktivnost največja.

Foto F. Cvenkel: Damjek iz Kunjevcev v Slavoniji

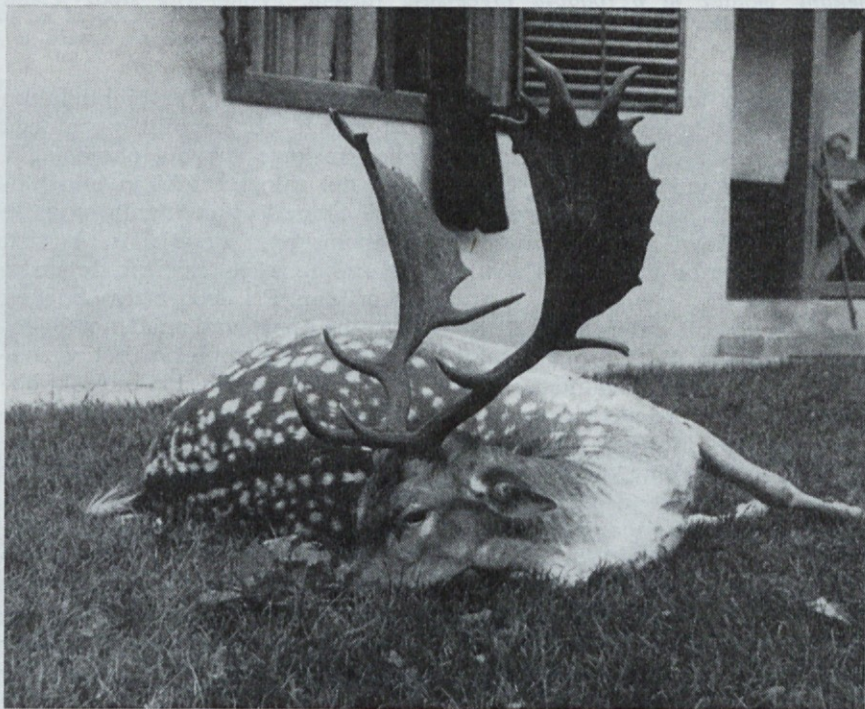

Foto ing. A. Simonič: Košuta sika jelena. Sika jelenjad je zelo podobna damjekom, vendar je v rogovju precejšnja razlika. Primerjajte sliko jelena damjeka s sika jelenom, upodobljenim v prejšnji številki

Maksimalen trajni donos pa daje tista intenziteta lova, ki ob ustreznem izkoriščanju ohranja primeren velik osnovni fond živali. Avtor ugotavlja, da vsaka sprememba v intenziteti lova neogibno izzove tudi spremembe v starostni strukturi populacij.

Zanimiv je bil referat E. E. Siročevskega in E. V. Rogačeve iz Centralnega raziskovalnega laboratorija za lovsko gospodarstvo in rezervate iz Moskve »Sistem kompleksnega ugotavljanja zaloga divjadi«. V njem avtorja poudarjata, da je raziskovanje divjadi kompleksna disciplina, ki se je razvila ob bioloških, socialno-ekonomskih in geografskih vedah. S stališča ekonomije je nujno ugotoviti: 1. obseg zaloga divjadi na območju,

2. tisti del nalog, ki bi bil lahko izkoriščen ob pogojih popolnega ekonomskega razvoja območja, 3. tisti del zaloge, ki bi jo bilo mogoče izkoriščati v danih pogojih ekonomskega razvoja in 4. tisti del zaloge, ki je trenutno dejansko izkoriščen. Pri geografski obdelavi je treba upoštevati značilnosti okolja, tako v kompleksu kot v značilnih posebnostih. Pri biološki obdelavi pa so zlasti pomembni pojavi populacijske dinamike in populacijske značilnosti posamezne vrste divjadi.

V. F. Gavrin iz Centralnega raziskovalnega laboratorija za lovsko gospodarstvo in rezervate iz Moskve je pod naslovom »Biološki principi izkoriščanja divjih kur v SSSR« obravnaval deloma tudi za nas

zanimiva vprašanja. V SZ živi namreč kar 20 vrst divjih kur in sicer 12 vrst iz družine Phasianidae (poljske kure) in 8 vrst iz družine Tetraonidae (gozdne kure), od katerih je 11 vrst — pretežno Tetraonid — pomemben objekt amaterskega in poklicnega lova. V SZ zavzemajo areali (površine), na katerih živi nad 100 milijonov raznih vrst divjih kur, več 100 milijonov ha površin. Tako so v preteklem desetletju uplenili letno povprečno po 10 do 15 milijonov ptic. Tudi v SZ je po drugi svetovni vojni upadlo število divjih kur, zlasti v južnih in centralnih predelih. V severnih predelih, ki tvorijo nad polovico ozemlja SZ, populacije tetraonidov niso zadostno izkoriščane. Za ohranitev biološke stabilnosti in produktivnosti populacij je velikega pomena izbira ustreznega časa za lov kakor tudi ugotovitev količine odstrela po spolih in starosti. Štetje je nujno izvesti dvakrat letno, spomladi in jeseni pred pričetkom lova. Zaradi velikih razlik v ekologiji so principi in metode eksploatacije Phasianidov in Tetraonidov povsem različne. Vse vrste Tetraonidov so stalne in se ne selijo. Pri poligamnih vrstah, kot sta divji petelin in ruševac, je po mnenju avtorja dopustno odstreliti 20 do 25 % samcev tudi na rastiščih. Med Phasianidami, ki naseljujejo južne in centralne predele dežele, je selivka le prepelica, vse druge vrste so stalne. Za ptice te družine je značilna večja plodnost. Jesenski odlov pa nikoli ne sme presegati 50 % števila populacij.

(Se nadaljuje)

Zastrupljanje vran in srak

Pomladanski meseci so najprimernejši za strupljenje vran in srak s fosforno emulzijo, vbrizgano v kurja jajca. Vrane in srake so za malo divjad, posebno za fazane in jerebice v času gnezditve, največji škodljivci.

Pri uporabi 4% fosforne emulzije moramo biti previdni, ker je strupena za ljudi in živali ter tudi vnetljiva.

Za strupljenje so uporabna zaležena kurja jajca, ki se dobe zastonj ali napol zastonj v valilnicah. Za strupitev jajc je treba, da si vse pripravimo na prostem. Rabimo ročni vrtni strojček s svedom 1,5 mm, četrtil kilograma mavca za 200 jajc, veliko injekcijsko brizgo z debelejšo iglo, 1,5 ccm do 2 ccm fosforne emulzije za vsako jajce. Jajca razporedimo v transportne kartone tako, da je koničasti del obrnjen navzdol. Na topem koncu previdno prevrtamo lupino in z injekcijsko brizgo odvozamo vsakemu jajcu najmanj 2 ccm vsebine — beljaka. Nato globoko v jajce vbrizgamo najmanj 1,5 ccm fosforne emulzije, luknjico zamažemo z mavcem in jajce opremimo še z napisom »Strup«. Najhitreje gre delo od rok, če to delata dve osebi.

Strupena jajca položimo zgodaj zjutraj še pred svitom ali že zvečer na sveže zorane njive ali v maju na sveže pokošena deteljšča. Polagamo po 3 ali 4 jajca skupaj v provizorična gnezda iz nekaj vejic ali trave. Najboljši uspeh je seveda, če jajca položimo tja, kamor vrane in srake najraje priletavajo.

Če smo jajca položili pred svitom ali zvečer, jih bodo vrane že dopoldne odnesle oziroma izpile. Popoldne pregledamo okolico, poseb-

no ob vodah, in mrtve ptice zakopljemo, preostala jajca pa prenesemo in nastavimo drugod.

Akcija strupljenja mora zavzeti večje območje, vsaj dve, tri sosednja lovišča hkrati, da je uspeh res zadovoljiv.

Skladno z 19. čl. zakona o lovstvu (Ur. list SRS, št. 22/1966) mora biti strupišče oddaljeno najmanj 300 m od hiš in 200 m od javnih poti. Čas in okoliš trupitve je treba javno razglasiti na krajevno običajen način in o akciji obvestiti najbližjo postajo milice.

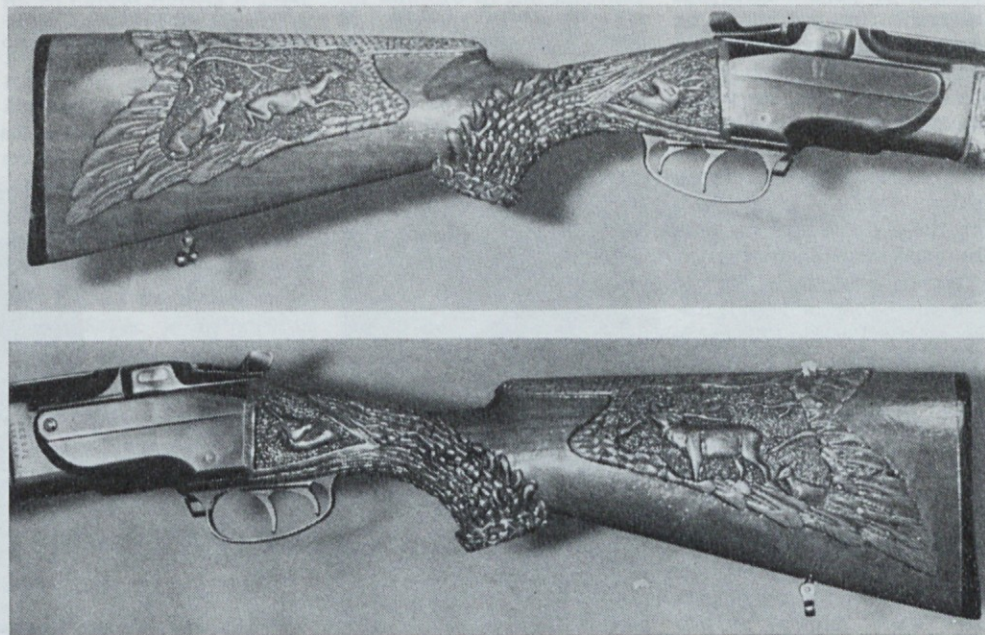
Ker je fosforna emulzija strup, si jo lahko preskrbimo le z nabavnim dovoljenjem občinske sanitarne inšpekcije. Hraniti jo moramo na hladnem prostoru, zaklenjeno, kamor otroci nimajo dostopa.

Ljuban Zadnik

Na petelina na Nanos

Proti koncu aprila lanske pomladi me je čuvaj Stano povabil na petelina. Rad sem se odzval.

Z rezbarjenjem na puškinih kopitih se v svojem prostem času bavi lovec Sandi Leskovec, ki je na vzorni brakadi na Frati 29. nov. 1969 pokazal lovskim tovarišem rezbarije na svoji puški, kar je vzbudilo mnogo zanimanja med lovci. Kdor si želi svojo puško na ta način okrasiti, naj se obrne na lovskega tovariša Sandija Leskovca, Mirna 120, p. Mirna na Dolenjskem.

Naslednje jutro ob dveh sedem na motor in se odpeljem skozi naselje Sanabor na Nanos. Pred vstopom na Ravniško planoto pustim motor, da ne bi delal hrupa in se napotim peš na dogovorjeno križišče. Čakam in ugibam, a o čuvaju ni bilo sledu. Da ne bi izgubljal dragocenega časa, grem na mesto, kjer naj bi petelina zaslišal. Ker mi je kraj dobro znan, sem hitro, a tiho napredoval po gosto zaraščeni poti. Noč je bila lepa, poloblačna, brez vetra. Zatopljen v pričakovanju korakam, od časa do časa se ustavim in prisluhnem. V dolini pod menoj je nenadoma, ko da je nekdo odprl steklenico šampanjca, reklo — klok! In zopet telek, telek, tlek, ci... ci... ci... klok! Zagomazelo mi je po životu. Skripajoč kovinski zvok me je prevzel. Komaj slišni glas je v meni intoniral čudovito simfonijo prebujanja narave. O, veličastni maestro, kmalu za tvojimi akordi so se začeli oglašati drugi solo pevci! Tu slavec, tam sinička in drugi. Začel sem previdno naskakovati. Ko sem prišel iz gozda na obronek,

ga zagledam na najvišji smreki v dolini. Veličastno sivkasto plavo ozadje. Izhlapevana jutranja meglica se je kakor koprena dvigala v nebo. Na tem vzvišenem kraju je pel svojim putkam, jih dramil in užigal ogenj ljubezni, obenem pa klical tekmeča na boj. Tam spodaj, pomislim, je rastišče, kjer piruje in pleše svatbeni ples, tam se bo junak postavil v bran morebitnemu vsiljivcu. Začelo se je svetlikati. Z dnem je rastlo tudi petje. Z žalostjo sem pomislil, da prečestokrat ugasne življenje velikega pevca, ko preide njegovo petje v svoj višek in se rojeva dan. Z radostjo in bolestjo hkrati sem s povešeno puško gledal in užival rojstvo pomladnega jutra.

Cveto Skapin

Kako me je pokojni oče učil na divjega petelina in ruševca

Spominjam se daleč nazaj, še v dobo mojih šolskih let. Leta 1901 sem še obiskoval šolo, a sem že šel z očetom

na velikega petelina in ruševca. Oče me je vedno učil, kako naj iščem petelina, velikega ali ruševca. Ker sem imel lovsko kri v sebi, sem ga rad poslušal.

Veliki prileti zvečer ob pol sedmih na gred, kjer navadno zapoje kako kitico. Pred jutrom, še ponoči, je že treba biti tam v bližini, vsaj pol ure preden začne peti. Bodi miren; ko se bodo pokazali prvi obrisi zarje, se bo petelin začel premikati in počasi boš zaslišal telek-tek-tek. Pusti ga, naj zapoje nekaj celih kitic, potem pa poglej, kakšno kritje boš imel pri naskakanju. Če je teren lep, boš delal po tri korake, sicer pa po dva ali en korak. Dobro poslušaj, da ne boš prehitro skočil, ker petelin lahko med petjem utihne. Korak napravi po glavnem udarcu in ko začne brusiti, kajti zgodi se, da petelin po glavnem udarcu utihne. Tudi sredi brušenja včasih preneha. Na bukvi pojočega lahko streljaš, če le malo vidiš mušico. Pazi pa, če poje na smreki. Veja se zamaje in ti ves napet v pričakovanju že vidiš petelinovo obliko, čeprav petelin ne stoji tam. V takem primeru poišči zagotovo na zgibu njegove peruti belo liso, ogledalo. Ali pa boš videl vrat, ki ga pri brušenju vzdigne. Ne streljaj prej, dokler petelina dobro ne vidiš! Mlad petelin se od starega dobro razloči po petju. Mlad poje močnejše in ga slišiš na 300 m, ima rjave peruti in vrat tudi rjavkast. Dobro pa moraš napenjati ušesa, da slišiš starega petelina na 150—200 m. Starejši je lepše barve. Ko se pri brušenju skloni, vidiš — če je dovolj svetlo — da se njegova prsa in vrat modrikasto svetijo. Kaj pa ruševca? Ta je opreznější kakor veliki. Ruševca živi 1200 do 1700 m visoko v gorah. Na planinski planjavi ga boš zasledil. V času njegovega svatovanja bodi v pravem času na mestu, še pred jutranjo zarjo. Kmalu ti bo jasno. Kjer ugotoviš petelina, si pripravi skrivališče — kôč. V tla zabi 4 kole — po 2 m dolge — tako, da bo notranji prostor 4 m². Znotraj si pri-

pravi klop in kôč obloži s smrekovimi vejami. Pusti pa linice, da boš lahko opazoval ruševčovo svatovanje. Ko zasedeš čakališče, bodi miren in oprezen. Petelini bodo prileteli morda že pred zoro; to je odvisno od vremena. Ko se začne svitati, boš opazil črne pike na snegu, ki se začenjajo premikati, pihati, gruliti in skakati v zrak ter z razpetimi in povešenimi perutmi voziti kočijo. Mladi ruševci slabo in tiho pihajo. Če so predaleč za strel, oponašaj kuro. Če želiš streljati starega petelina, zapihaj kakor star. Mladi bodo odleteli, star ruševca pa se ti bo približal, pripravljene na boj. Tedaj ravne cevi!

To vam je napisal, mladi petelinarji, star in izkušen petelinar, čez 60 let član zelene bratovščine.

Lovrenc Forneci
iz Poljčan

Oba sta padla

V lovišču naše lovske družine so se po vojni zelo razmnožili divji prašiči, saj jih je po vojni padlo že čez 300, samo v lanski sezoni 22. Ko smo 19. jan. 1969 napravili pogon na prašiče, sem se ga udeležil kot gonjač s svojim istrijancem Barijem, ki je bil oster na prašiče. Ko smo zadeli na sveže sledove ščetinarjev in začeli goniti, je Bari takoj planil po sledu

in v gošči dvignil 5 prašičev. Pri tem se je menda neki lovec malo premaknil, prašiči so ga opazili in udarili nazaj. Med njimi je bil tudi ozimec, ki je bil v enem prejšnjih pogonov ranjen v nogo in je zato težko bežal v hrib. V nekem jarku se je psu postavil po robu in gonila sta se po njem sem in tja. V bližini je stal mlad lovec, ki je s 14 strelji iz mavzerice ubil prašiča in — psa. To se dogodi zaradi nedisciplin lovcev, ki ne poslušajo navodil lovovodje in ne spoštujejo lovskih pravil. Ne streljaj, dokler zagotovo ne prepoznaš živali in ne vidiš, kam streljaš! Noben plen ne more odtehtati tudi najmanjše nesreče na lovu!

Tomaž Prevodnik
LD Škofja Loka

V naši lovski družini nekaj ni v redu

Govorili in sušljali so tako dolgo, da so organi LM te govorce preverili in glej šmenta. Pri dveh divjih lovcih so »slučajno« našli 8 pušk, 5 pištol, nože, pasti in municije za cel vojaški vod. Ni manjkalo trofej, od sveže kože jazbeca, ki je »utonil v potoku«, do rogovja srnjakov in gamsov. Divji lovci so natančni ljudje, zato so pisali dnevnik o svojem početju in ovekovečili svoja doživetja celo

Maskirani divji lovec

na filmskem traku. Zato sem lahko priložil tudi sliko maskiranega lovca s srno na rami. Preiskovalni sodnik ne bo imel težav okoli dokazovanja. Ker so bili divji lovci tudi strokovnjaki za popraviljanje in predelovanje pušk, so jim nekateri »člani« družine zaupali svoje puške z orožnimi listi vred, da so si nanje lahko nabavljali municijo. Pri zamenjavi orožnih listov pa organ občine ni hotel izdati nekaterim »članom« orožnega lista. Tedaj se je gospodar družine prelevil v odvetnika in se trudil, da ne bi zgubili tako »vestnih članov«. Vrag vedi, kaj in kako je prav?!

Radoljčan

Zaplenjeno orožje divjih lovcev

Kako sva s Tonetom lovila ruševca

Bilo je februarja leta 1949, ko je Tone Černač prišel v Črno. Z dekretom ga je poslal pomočnik ministra za gozdarstvo Matevž Hace, da prevzame kot upravitelj gozdno upravo v Črni. Bil sem ravno v pisarni z dotodanjim upraviteljem Ivanom Fortinom, ko je vstopil novi upravitelj Tone. Med drugim je kmalu vprašal, če je kaj lovec med nami in kakšna so lovišča. Takrat so bila namreč še vsa lovišča pod gozdno upravo. Kot upravitelj in lovec si je tovariš Tone pridobil precej lovskih tovarišev. Radi smo poslušali njegova pripovedovanja o lovskih doživetjih na Primorskem v Italiji, na Štajerskem v Mozirskih planinah, pa celo na Šar planini v Makedoniji, kjer je Tone dočakal razpad stare Jugoslavije.

Leta 1949 je bil izdan zakon, po katerem so bila razformirana državna lovišča v sklopu gozdnih uprav in ustanovljene so bile lovške družine. Še istega leta je bil ustanovni občni zbor, na katerem je bil Tone izvoljen za starešino, jaz pa za tajnika Lovske družine Bistra. Rodilo se je novo obdobje v lovstvu in življenje v družini je zaživelo. Z LD Ljubno smo imeli dogovor za lov na ruševca na meji lovišč po grebenu Smrekovca. Lovec ene ali druge družine je lahko streljal tudi čez mejo, samo stati je moral na zemljišču svoje družine. Ruševci so namreč peli na meji obeh lovišč.

Tone je imel veliko zbirko trofej, do jelena in risa. A kadar sva se pogovarjala o lovu, mi je vedno rekel, da si najbolj želi ruševca. Navadno sem mu rekel: »Tu v Črni boš do te trofeje lahko prišel, saj črni vitezi krog in krog Črne svatujejo, plešejo in pojejo svojo čarobno melodijo.« Kolikor se spominjam, je bilo leta 1951, ko sva bila s Tonetom na nekem masovnem sestanku socialistične zveze v Črni. Sesta-

nek je trajal pozno v noč. Domov sva se vrnila okrog pol enajste ponoči. Jasno je bilo nebo in doma na pragu mi Tone reče: »Gustl, ali si za to, da greva zjutraj na ruševca?« Rekel sem mu: »Ne zjutraj, takoj zdaj, saj je do Smrekovca dobre tri ure hoda.« Hitro sva bila pripravljena. Odpravila sva se, mesec pa nama je kazal pot, da sva brez težav prišla na vrh Smrekovca, na Krnez. To je najvišji vrh na Smrekovcu in z najboljšim ruševčevim rastiščem. Prav na vrhu Krneza je ravnina, sredi nje pa velika skala. Odločila sva se, da prav na tej skali napraviva koč. Hitro odsekava nekaj smrečic in čakališče na skali je bilo gotovo. Tone pripravi puško in sede v zaklon. Zaželim mu dober pogled in oddaljim se kakoh 250 m, na rob gozda, kjer se tudi jaz dobro prikrijem.

Mesečina je ponehala in mrak se je zgostil. Midva pa čakava z napetimi ušesi, kdaj in kje se bo oglasil črni vitez. Čakava in poslušava. Naenkrat »čvš, čvš«. Ugotovim, da je ruševca nekje prav blizu Toneta. Čudim se, da Tone ne strelja. Morda čaka na boljšo vidljivost, si mislim. Nato počí strel in melodija črnega viteza utihne. Že sem bil vesel, da je Tone prišel do lovskega blagra. A kmalu se mi je zazdelo, da nekaj ni v redu, ker Tone še naprej miruje v koč. Tedaj pa se Tone dvigne in jo ubere naravnost proti meni. Ves zasopljen mi reče: »Si ga videl, hudiča!« »Kakšnega hudiča? Si ga zgrešil?«

»Kaj zgrešil, hudiča, ravbšič' mi ga je pred nosom ustrelil!«

Šla sva na kraj dogodka, kjer mi je Tone vse razložil: Ruševca je priletel in sedel na tla, prav za rob skale, na kateri je on čakal, le kakih pet korakov od njega. Videl ga je samo takrat, ko je zapihal in se pognal v zrak, zato tudi streljati ni mogel. Mislim si je, da ga bo streljal, ko se bo začel oddaljevati. Tedaj pa počí strel. Tone je bil tako iznenaden, da tre-

nutno ni vedel, kaj se dogaja. Najprej je pomislil, če se mu morda ni puška sama sprožila v roki. Tedaj pa vidi, kako se je izpod grma, oddaljenega komaj dvajset metrov, pognal divji lovec, zgrabil ruševca in zbežal čez mejo na Štajersko. Ko sva to ugotavljala in se pogovarjala, sva zagledala na nasprotni strani, oddaljeni štiristo metrov, dva divja lovca, kako sta si ogledovala ukradeni plen. Ko sta naju opazila, sta izginila za greben.

Po tem čudnem doživetju Tone ni klonil. Vrh Olševe se mu je nekega jutra nasmehnila lovška sreča in uplenil je tako dolgo zaželenega ruševca.

Avgust Ramšak, Črna

Pod Golico imajo Bambija, ki najraje je Abecedo in grozdje

Lani junija je pod neko smreko v Vintgarju prišel na svet srnjaček Bambi. Nebogljeneč, še s popkovino, ga je dobil tovariš Bergelj, šef železniške postaje Dobrava—Vintgar. Čez dan ga je pustil tam, kjer ga je videl, misleč, da ga bo mati spravila popkonce. A ni bilo tako. V popkovini so se namreč od muhe zaredili že črvički, in ni kazalo drugega, ko da ga je nesel domov, odstranil nadlego in mu dal mleka. Spravil ga je popkonce in spustil. Toda Bambi ni hotel od rednika. Da bi srnjaček prišel v pravo okolje, ga je čez tri tedne po-

daril študentki veterine Bojani Koblarjevi, katere starši imajo majhno hišico prav ob gozdu v Planini pod Golico.

Tu ga naprej varujejo in redijo, pa je on vzljubil nje, oni pa njega. Za hišico so naredili majhno ograjo, da ga je branila pred lisicami. Dajali so mu zelenje, mleko, pa tudi druge dobrote. Da bi ga videli, smo obiskali Koblarjeve v Planini pod Golico.

Cvetka, Bojanina mama, nam je dejala:

»Odkar imamo Bambija, je vedno nekdo v tej mali vikend hišici, čeprav imamo stanovanje na Jesenicah. Hranimo ga, gledamo in uživamo ob njegovi lepoti ter ljubkosti. Sicer pa ga ne razvajamo, ker se zavedamo, da bo potem, ko bo — žal — odšel, moral marsikaj prestati.«

»Kje pa spi?«

»Dokler je bil še čisto majhen, je bil v ogradi, sedaj, ko je že večji, pa gre tudi daleč okrog hiše. Najraje leži pod majhnim kozolcem, v katerem smo mu posušili zelenje, vejnike ter fižolove plezalke. Rad pride tudi za nami v hišo, kjer pa mu na polivinilastem podu drsi. Še majhen se je tudi rad vlegel na kavč in poslušal radijsko glasbo. Zelo smo se mu smejali ko je ob tem pričel 'kinkati' z glavico.«

»Pa hrana?«

»Rad je zelenje, še vedno mu prija mleko, od keksov pa je le osišeško ABECEDA. Tudi grozdje mu je šlo v slast.«

»Pa gre tudi k nepoznanim?«

»Le, če so z njim domači. Sicer pa je najraje v primerni razdalji v bližini gozda.«

»Je že kdaj odšel in se zgubil?«

»Če se česa ustraši, gre tudi dlje od hiše. To se zgodi, kadar pride veliko ljudi. Takrat se skrije globlje v gozd in od tam opazuje, kdaj odidejo. Ko je lani novembra zapadel prvi sneg, se je nečesa prestrašil, pa ga ni bilo ves dan. Klicali smo ga zaman. Ob osmih zvečer pa je pred vrati nekaj zaropotalo in ko sem šla odpret, je stal Bambi pred njimi.«

»Vam bo kaj hudo, ko bo za vedno odšel?«

»Vsekakor, ker je tako ljubeč. Na to sedaj nočemo pomisliti. Čeprav vemo, da nam ga bo narava spomladi verjetno vzela!«

»Ga boste zaznamovali?«

»Še ne vemo kako, ker nanj ne smemo ničesar obesiti!«

Ko smo se poslovili, je ležal pri majhnem kozolcu in prežvekoval. Ni vstal. Gledal nas je in nosnici premikal. Še nam je bilo težko slovo od lepe živali. Kako bo šele domačim, ko ga bodo vzeli gozdovi pod Golico. Nehote smo pomislili: »Da ga ja ne bi zadela nobena krogla! Mor-da se bo pa naslednjo zimo le spomnil, kje je jedel ABECEDO, grozdje in z glavico omahoval na vzglavnik, ko so ga uspa-vale, kakor dojenčka, melo-dije iz Ljubljane!«

Branko Blenkuš

Lahko pticam, ki spletajo gnezda v drevesnih rogovilah, težje pa pticam duplarjem, ki gnezdijo v votlih deblih. Take ptice so npr. sinice, brglez, detli in žolne. Votlih dreves je vedno manj, zato je »stanovanjska« stiska za duplarje vedno večja. Pomagati jim moramo v valilnicami.

Po naših vrtovih in gozdovih je nameščenih malo umetnih dupel, pa še teh je mnogo uničila zima. Vsaka vrsta ptic mora imeti valilnice določene velikosti. Valilnica za sinice je manjša kakor za škorce ali detle. Spomladi ptice v valilnicah valijo, zlasti jeseni in pozimi pa v njih prenočujejo.

Namesto da otroci mislijo le na igre in zabavo, naj bi pomislili tudi na ptice in pričeli izdelovati in nameščati na drevje valilnice. Vsak bo vesel, ko se bo v valilnico naselil siničji parček. Z radostnimi očmi bo opazoval stara dva, kako nosita mladičem škodljivi mrčes. Vso našo pomoč nam bodo ptice poplačale z lepim petjem in z uničevanjem škodljivcev po naših sadovnjakih in gozdovih.

Rajko Čeh,
Dravograd

Lovska organizacija

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na osnovi 11. člena Pravil LZS na 4. seji, 31. maja 1969, v Mariboru sprejel naslednji

PRAVILNIK o podeljevanju lovskih odlikovanj

1. člen

Za izredne zasluge in posebno uspešno delovanje v lovstvu Lovska zveza Slovenije ustanavlja naslednja odlikovanja:

1. red za lovske zasluge I. stopnje (zlati);

2. red za lovske zasluge II. stopnje (srebrni);

3. znak za lovske zasluge.

2. člen

Red za lovske zasluge I. stopnje podeljuje upravni odbor Lovske zveze Slovenije.

Red za lovske zasluge II. stopnje podeljuje izvršni odbor Lovske zveze Slovenije.

Znak za lovske zasluge podeljuje vzgojno-propagandna komisija Lovske zveze Slovenije.

Odlikovanja se podeljujejo na pismeni predlog lovskih družin, področnih lovskih zvez, Lovske zveze Slovenije in Zavodov za gojitev divjadi — članov LZS.

3. člen

Red za lovske zasluge I. stopnje se podeljuje članom lovskih organizacij in za lovstvo zaslužnim osebam, ki so se prav posebno in vidno izkazale pri razvoju in pospeševanju lovstva v SR Sloveniji, Jugoslaviji ter drugih državah in imajo trajne in posebno pomembne zasluge za lovstvo na kulturnem, političnem, gospodarskem, strokovno-prosvetnem in organizacijskem področju.

4. člen

Red za lovske zasluge II. stopnje se podeljuje članom lovskih organizacij in za lovstvo zaslužnim osebam, ki so se izkazale pri pospeševanju lovstva v SR Sloveniji, Jugoslaviji ter drugih državah na kulturnem, političnem, gospodarskem in organizacijskem področju. V poštev pridejo vidnejši delavci v slovenskem lovstvu in pri glasilu »Lovec«, dolgoletni ter uspešni organizatorji lovstva ali lovske kinologije, pa tudi osebe in organizacije izven lovskih organizacij, ki imajo za razvoj in pospeševanje lovstva posebne zasluge. Z redom II. stopnje je lahko odlikovan za svoje delo in uspehe tudi lovec, ki se je izkazal samo v lovski družini, če mu okolnosti niso dopuščale širšega udejstvovanja.

5. člen

Znak za lovske zasluge se podeljuje članom lovskih organizacij, ki so se kot člani lovskih družin ali kot funkcionarji lovske organizacije ali kot lovski čuvaji ter kot dopisniki »Lovca« posebno izkazali pri pospeševanju lovstva in utrjevanju discipline v lovskih organizacijah, pri zatiranju divjega lova, omejevanju števila roparic, pri gojitvi in pomoči divjadi, pri vzreji in šolanju lovskih psov in ki te posle vršijo s posebno požrtvovalnostjo, vne-mo in daljšo dobo.

6. člen

Odlikovanja, navedena v 1. členu tega Pravilnika, se podeljujejo tudi lovskim, delovnim in drugim družbenim organizacijam, ki so s svojo dejavnostjo (materijalno in moralno podporo, znanstveno dejavnostjo, vzgojo ipd.) mnogo pripomogle k razvoju in pospeševanju lovstva v Sloveniji.

7. člen

Lovske organizacije predlagajo kandidate za lovska odlikovanja vzgojno-propagandni komisiji Lovske zveze Slovenije s pismenim, utemeljenim predlogom.

8. člen

Proti odklonitvi predloga za podelitev lovskih odlikovanj imajo predlagatelji pravico ugovora na:

— občni zbor Lovske zveze Slovenije za red za lovske zasluge I. stopnje;

— upravni odbor Lovske zveze Slovenije za red za lovske zasluge II. stopnje;

— izvršni odbor Lovske zveze Slovenije za znak za lovske zasluge.

9. člen

Lovska odlikovanja se izročajo odlikovancem na primerno slovesen način, na družinskih posvetih, občnih zborih in podobno. Imena odlikovancev se objavljajo v glasilu »Lovec«.

10. člen

Red za lovske zasluge I. in II. stopnje se nosita na levi

Mladi pišejo

Pomlad — čas gnezdenja

Pomlad je tu. Vsak otrok jo je veselijem pričakoval, saj se zopet lahko igramo na prostem, plezamo, skakamo po mili volji. Tudi ptice se vesele pomladi. Prišel je čas gnezdenja.

przni strani lovskega kroja tako, da je spodnji rob reda 1 cm nad zgornjim žepnim robom, znak za lovske zasluge pa se nosi levo na zavihku.

11. člen

Lovska zveza Slovenije vodi evidenco odlikovancev.

12. člen

S sprejetjem tega Pravilnika preneha veljati dosednji Pravilnik o lovskih odlikovanjih.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Vzorna brakada belokranjskih lovcev

Od časa, ko so belokranjske lovske družine dobile svojo lovsko zvezo, je ta organizirala že tretjo vzorno brakado in to vsakokrat v lovišču druge lovske družine. Na zadnji se je 23. 11. 1969 zbralo preko 100 belokranjskih lovcev v lovišču Lovske družine Črnomelj.

Bil je ugoden lovski dan. Tudi lovski disciplini ni bilo kaj oporekati. Na začetku je lovovodja vsem navzočim pojasnil potek brakade, povedal kaj lahko streljajo in določil zbirališče pred drugim pogonom. Upanje na uspeh je bilo majhno, ker je v tem predelu pretežno srnjad, jeleňjad in medved. Ko so bili strelci postavljeni na izžrebana stojišča, se je na znak pričel pogon. Kako lepo je bilo slišati goniče; psi so dvignili srnjad in jeleňjad, lovci pa smo jo lahko samo opazovali.

Po enournem odmoru se je pričel drugi pogon. Psi so se zopet živahno oglasili, od časa do časa pa je jeknil strel. A težko pričakovane štetinarja ni bilo.

Tretji pogon je bil najuspešnejši. Lovski blagor je bil namenjen tudi lovcu začetniku, ki je položil lisico na dlako. Na »zadnjem« pogonu smo ga krstili; naredili smo izjemo, saj je po lovskem običaju lovski krst namenjen lovcu začetniku, kadar upleni prvo veliko

Belokranjski lovci na zboru pred lovom

divjad. Vsi udeleženci smo bili dobro razpoloženi in nismo skoparili s pripovedovanjem svojih lovskih doživljajev.

Sklenili smo, da ostane vzorna brakada tradicionalna in sicer vsako leto v drugi belokranjski lovski družini, v počastitev Dneva republike. Pri tem ne gre za bogat plen; temveč za medsebojno spoznavanje, za prikaz pravilnega izvajanja lova itd.

Na željo lovcev bo lovska zveza organizirala vsako leto tudi streljanje na glinaste golobe, po možnosti vsakokrat v drugi lovski družini.

Ivan Biček

Jubilanti

Alojzu Adamiču, Jožetu Modicu, Alojzu Škulju, članom LD Velike Lašče, z glednim lovцем in iskrenim tovarišem, kličemo za njihovo 60-letnico še na mnoga zdrava in zadovoljna leta.

Velikolaški lovci —
A. K.

Jože Furlan in Rudi Mlakar, člana LD Tomišelj, sta se srečala z »Abrahamom«, pa jima pristrčno čestitamo z željo — še na mnoga zdrava leta!
LD Tomišelj

skemu jubileju mu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo razvedrila in zdravja.

Lovski tovariši
LD Rogatec —
A. K.

Stanku Planincu in Francu Mesariču, članoma LD Slovenjske Konjice, za 60-letnico iskreno čestitamo in jima želimo še mnogo lovskega užitka.

LD Slov. Konjice —
R. B.

Francu Fleretu, članu LD Dreta Nazarje, čestitamo k njegovi 70-letnici in 50-letnici lovskega udejstvovanja. Želimo mu še mnogo vedrih lovskih uric med nami.

LD Dreta Nazarje —
A. B.

Anton Dirnbek-Tonček, soustanovitelj in večletni starešina LD Rogatec, dolgoletni član IO LZ Celje, odlikovan z znakom za zasluge, praznuje svojo 60-letnico. Poznamo ga kot vzornega gojitelja divjadi, poštenjaka in med lovci ter drugimi občani priljubljenega, vedrega tovariša. Njegov konjiček je jamarjenje, s svojim resastim jazbečarjem je nerazdružljiv. Nepopustljiv in dosleden je v lovski pravičnosti, iskren lovski tovariš. K življenj-

Franc Flere
Anton Dirnbek

Umrli

Tovariša **Bruna Nusdorferja** ni več med nami. Odšel je tiho v večna lovišča, od koder ni povratka. Zapustil je svojo ljubo družino in svoje lovske prijatelje, katerim je bil nad 60 let vzoren učitelj in iskren tovariš kristalno čistega značaja. Pogrešala ga bo tudi divjad, zlasti fazani, ki so bili vsako zimo stalni gosti na njegovem dvorišču, kjer so našli vedno pogrnjeno mizo. Tovariš Nusdorfer je v našem glasilu »Lovec« objavil marsikatero poučno črtico in po osvoboditvi prav aktivno sodeloval pri izgradnji našega lovstva.

Naj bodo te skromne vrstice trajen spomin na našega nepozabnega lovskega tovariša!

J. K.

Jožef Marinič, član LD Sabotin-Kojsko, je 29. 11. 1969 v 70. letu življenja podlegel bolezni. Prva svetovna vojna mu je pretgala študije, moral je v italijansko pregnanstvo. Že 1942. l. se je priključil NOB in postal član KPS. Kot aktivist je bil od maja 1943 do kapitulacije Italije v zaporu. Po vrnitvi domov se je vključil v politično in gospodarsko delo v bivšem okraju Brda, v okraju Nova Gorica in občini Nova Gorica. Več let je bil tajnik LD Sabotin, član UO LZ Gorica, kjer je sodeloval v raznih komisijah. Zglednemu lovskega tovariša naj bo lahka slovenska zemlja — ohranili ga bomo v častnem spominu!

Lovci LD Sabotin

Avgust Podlesnik, dolgoletni član LD Podvelka, je v 65. letu starosti preminil. Kot trden in zaveden pohorski kmet je bil skoraj pol stoletja naš zvesti lovski tovariš in dober prijatelj. Naj mu bo trajen spomin!

LD Podvelka — J. G.

Julij Fratnik. Posloveli smo se od starega prijatelja, svetovalca in poštenega človeka, člana LD Most na Soči. Tam se je 1909. leta rodil v kaj malo prijaznem času. Italijanska soldateska ga je gnala tja do Afrike, vendar je bil že 1943. doma in se ves posvetil delu za tolminskega človeka, za NOB. Bil je vojaški obveščevalec, član gospodarske komisije, skrben sodelavec OF. Po zmagi se je vključil v delo za obnovo tolminskega ribištva in lovstva: 18 let je bil predsednik Ribiške družine Tolmin, njen odbornik od ustanovitve, podpredsednik Goriške ribiške zveze, ter starešina LD Most na Soči, tajnik, odbornik, delegat in učitelj mladih lovcev. Mnogo odlikovanj je prejel za svoje vsestransko požrtvovalno delo, med njimi dva reda za ribiške zasluge in odlikovanje OLZ Nova Gorica. Še tri mesece pred smrtjo je bil navzlic boleznim z nami na lovu, ko smo se morali pred snežnim viharjem zateči v našo lovsko kočjo v Grudenci. Dragi Julij, hvala za vse, za potrpežljivost in dobroto, za nauke in dobro voljo. Vedno zvest domači zemlji, naj Ti bo ta rahla in lahka!

S. V.

Janez Ravnik, Pangre, član LD Bohinjska Bistrica je 65 let star nenadno zapustil lovsko bratovščino, kjer je deloval 22 let. Požrtvovalnega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Bohinjska Bistrica —
T. Z.

Ivan Hutter, častni član LD Igavas, je 63 let star preminil. Iskrenega lovskega tovariša, vedno pripravljene pomagati solovcu in vsakemu človeku, ter pravičnega lovca bomo ohranili v lepem spominu.

Člani LD Igavas

Janeza Marna, člana LD Izlake, ni več. Po 40 letih v zeleni bratovščini je 62 let star ob zadnjem uplenjenem srnjaku omahnil v večnost. Ves predan lovstvu je bil mnogo let član

upravnega odbora družine, njen gospodar, izkušen lovovodja in skrben gojitelj divjadi. Hvala, Janez, za vse, kar si nam dal!

Lovci LD Izlake
pri Zagorju ob Savi —
R. P.

Mirko Janžekovič - Fric, Tvoj 60. rojstni dan smo nepričakovano z žalostjo počastili, ko se Ti je lovski rog poslednjič oglasil v slovo. Dragega tovariša, ki je hodil 36 let častna lovska pota, nam je sredi dela, ob plugu, pokosila smrt. Vedremu in šegavemu prijatelju časten spomin!

Lovski tovariši
LD »Bresnica« Podgorci

Jože Zaletel, član LD Zagorje ob Savi, je komaj 47 let star umrl za posledicami vojne. V NOV je vstopil leta 1943 in bil borec v Šlandrovi brigadi, proti koncu vojne pa operativni oficir v Avstrijskem bataljonu. Za zasluge v NOV je bil večkrat odlikovan. Kljub boleznim je bil veder, delaven in šegav lovski tovariš, ki ga ohranimo v častnem spominu!

LD Zagorje ob Savi —
J. O.

Ivan Kmpolšek, član LD Štore, je komaj 57 let star odšel v večna lovišča. Požrtvovalnega in zvestega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

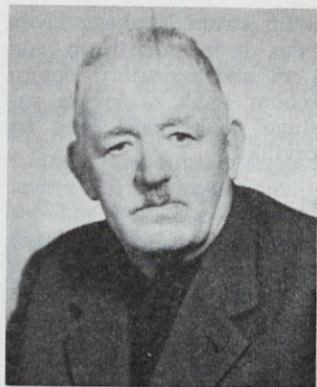
Člani LD Štore

Janez Škrget, član LD Ljutomer, nas je 73 let star 1. 3. 1970 za vedno zapustil. Več desetletij je kot član in lovski čuvaj vestno gojil in varoval našo divjad in bil odlikovan z znakom za zasluge, od družine pa s posebnim odlikovanjem. Požrtvovalnega in vestnega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

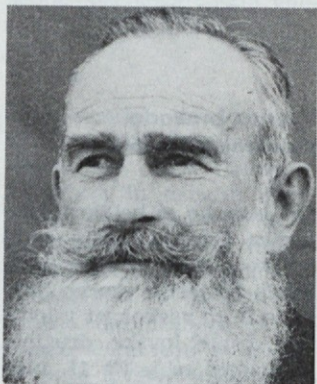
LD Ljutomer — R. T.

Mirko Maček, dolgoletni član LD Izlake, je v 67. letu pri opravljanju svojega dela dne 24. 2. 1970 tragično preminil. Zglednega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

Člani LD izlake

Jožef Marinič

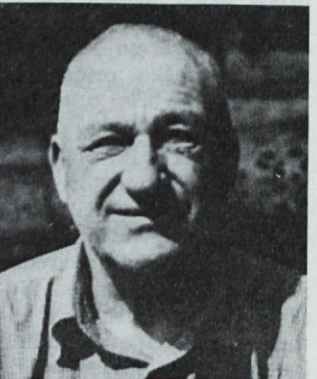

Janez Škrget

Julij Fratnik

Bruno Nusdorfer

Lovska kinologija

Sodniki na letošnjih kinoloških prireditvah

Po planu kinoloških prireditvev za leto 1970/71 so za ocenjevanje goničev in brak-jazbečarjev določeni naslednji sodniki.

LZ Bela krajina:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Črnomlju, 19. 9.

Sodnika: Joško Kalan, Tine Hafner.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev, 20. 9. v Tuševem dolu in Črnomlju.

Sodniki: Joško Kalan, Jože Vesel, Tine Hafner.

LZ Celje:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Celju, 24. 5.

Sodnik: Jože Kristen.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev v Skalajah, 14. 11.

Sodnik: Slavko Kovač.

Preizkušnja brak-jazbečarjev v Rogaški Slatini, 21. 11.

Sodnik: Slavko Kovač.

LZ Gorenjske:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Kranju, 14. 6.

Sodnik: Albin Korošec.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev, 27. 9. na Bledu in v Škofji Loki.

Sodnika: Franc Strel, Miloš Kelih.

LZ Gorica:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Desklah, 14. 6.

Sodnika: Jože Kristen, Franc Strel.

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Tolminu, 28. 6.

Sodnika: Franc Strel, Miloš Kelih.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev, 14., 15. 9.

Sodnika: Franc Strel, Albin Korošec.

LZ Idrija:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Idriji, 6. 9.

Sodnika: Jože Kristen, Franc Strel.

Pregled goničev in brak-jazbečarjev, kraj še ni določen, 13. 9.

Sodnika: Jože Kristen, Franc Strel.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev, 26., 27. 9. Kraj še ni določen.

Sodniki: Franc Vesel, Jože Kristen, Alojz Brvar.

LZ Kočevje:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Ribnici, 17. 5.

Sodniki: Jože Gril, Joško Kalan, Tine Hafner.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev ter tekma po krvnem sledu v Kočevju, 18. 10.

Sodniki: Joško Kalan, Jože Gril, Franc Vesel in Tine Hafner.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev v Klinji vasi, 27. 9.

Sodnika: Jože Kalan, Jože Gril.

LZ Koper:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Kopru, 29. 3.

Sodnik: Miloš Kelih.

Preizkušnja naravne zasnovne in dela na krvnem sledu goničev in brak-jazbečarjev, 7.—8. 11.

Sodniki: Jože Kristen, Franc Vesel, Miloš Kelih.

LZ Krško:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Krškem, 17. 5.

Sodnik: Albin Korošec.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev na Libni, 8. 11.

Sodnika: Alojz Brvar, Albin Korošec.

ZLD Ljubljana:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev na Gradu, 10. 5.

Sodnik: Jože Kristen.

Pregled in preizkušnja naravne zasnovne goničev in

brak-jazbečarjev v Grosupljem, 6. 9.

Sodnika: Jože Gril, Tine Hafner.

Pregled in preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Logatcu, 13. 9.

Sodnika: Jože Kristen, Jože Vesel.

Pregled in preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Mengšu, 20. 9.

Sodnika: Miloš Kelih, Albin Korošec.

LZ Maribor:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Mariboru, 5. 4.

Sodnik: Slavko Kovač.

Sodniki: Jože Gril, Franc Vesel, Tine Hafner.

Pregled goničev v Novem mestu, 18. 10.

Sodnik: Joško Kalan.

LZ Postojna:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Postojni, 28. 6.

Sodnika: Albin Korošec, Jože Kristen.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Ilirski Bistrici, 25. 10.

Sodnika: Albin Korošec, Jože Kristen.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Postojni, 15. 11.

Foto VI. Pleničar: Po krvnem sledu

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Dravogradu, 10. 5.

Sodnik: Slavko Kovač.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev koroškega predela, 7.—8. 11.

Sodnika: Joško Kalan, Tine Hafner.

LZ Notranjske:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev v Cerknici, 31. 5.

Sodnik: Miloš Kelih.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev, 11.10.

Sodnik: Miloš Kelih.

LZ Novo mesto:

Pregled in preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Trebnjem, 11. 10.

Sodnika: Franc Strel, Jože Kristen.

LZ Trbovlje:

Pregled goničev in brak-jazbečarjev, Trbovlje, 12. 7.

Sodnika: Miloš Kelih, Alojz Brvar.

Preizkušnja naravne zasnovne goničev in brak-jazbečarjev v Zagorju, 7. 11.

Sodnika: Slavko Kovač, Alojz Brvar.

Sodniki, ki so določeni za ocenjevanje oz. pregled in preizkušnje naravne zasnovne, bodo prišli na določena zborna mesta le, če jih lovske zveze prirediteljice pisмено obvestijo (z navedbo časa in kraja prireditve) vsaj 10 dni pred prireditvijo.

Za zbor sodnikov:
Franc Strel

Kandidati za znak »Vodnik« in sodniški pripravnik

Društvo ljubiteljev ptičarjev opozarja vodnike psov ptičarjev in šarivcev, ki so na preizkušnjah in tekmah s svojimi psi dosegli ocene, ki zadoščajo za prejem znaka »Vodnik«, da prijavi ocene psov z dokumentacijo strokovnemu poročevalcu društva Jožetu Škoficu, Kinološka zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/II. Pravilnik o podeljevanju znaka »Vodnik« je objavljen v Lovcu 1962/63, stran 87. Vodniški znaki se vsako leto podelijo na občnem zboru društva. Letošnji, 49. redni občni zbor DLP, bo 30. maja.

Lovce-vodnike, ki bi želeli postati sodniki za zunanost in delo psov, vabimo, da se prijavi kot sodniški pripravnik, predvsem tisti lovci, ki že več let love s šolanim psom. Prijave sprejema in daje vsa pojasnila tajnik društva Pavel Cvenkel, Ljubljana, Puharjeva 3/IV. Pri njem lahko tudi naročite »Rodovno knjigo ptičarjev in šarivcev 1938 do 1968«. V knjigi dobite precej podatkov, potrebnih vsakemu rejcu in lovcu, ki želi vzrejati pse in loviti z njimi. S temi podatki je omogočeno lažje ugotavljati prednike in njih kvaliteto tako po telesni zunanosti kot po lovski vrednosti. V jubilejnim letu 1971 bo izšel dodatek k rodovni knjigi za leta 1968—1970. Društvo tudi pripravlja izdajo dokumentarne knjige »Petdeset let naše kinologije«.

V. P.

Preizkušnja za brak-jazbečarje

V januarski, tj. 10. številki Lovca, je avtor »L« objavil tudi norme za preizkušnjo naravnih zasnov brak-jazbečarjev. Ni mi znano, kje je dobil podatke, da se naravna zasnova preizkuša v delu po krvnem sledu. In ker pri nas ne preizkušamo na naravnem krvnem sledu,

potem naj bi se verjetno ta preizkušnja vršila na umetnem krvnem sledu.

Društvo brak-jazbečar je pred leti postavilo norme za preizkušnjo naravnih zasnov in to iz iskanja in gonje zajca, glasu, strelomirnosti ter vodljivosti in ubogljivosti. Pri tem je izhajalo iz edino pravilnega stališča, da je kvaliteto pasjega nosu možno oceniti edino na zajčjem sledu. Psa, ki pokaže odličen nos na zajčjem sledu, lahko s pravišnim šolanjem in vodenjem izučim za dobrega krvoslednika; za psa, ki izdelava umetni krvni sled, pa še ne upam trditi, da ima prvovrsten nos. Za brak-jazbečarja torej, ki pri nas še ni specialist, omejen na ozko delovno področje, temveč vsestransko uporaben pes za gozdni lov, veljajo še vedno stara določila o preizkušnji naravnih zasnov, medtem ko mora na uporabnostni tekmi pokazati seveda dosti več.

S. K.

Odlikovanja

Kinološka zveza Slovenije je podelila zaslužnim tovarišem kinološko odlikovanje, srebrni znak.

Prejeli so ga:

Leopold Riedel, Franc Lekše, Sandi Bednaršek, Ivan Kostev st., Ernest Plazar, Avgust Drenovec, Rudi Koritnik, Rudolf Gabrič, Ivan Molan, Franc Boštjančič, Pavel Bogovič, Ivan Štriftof, Franc Ječ, Franc Bobek, Štefan Bernardič, Martin Lepšina in Miljan Zidanč. — Čestitamo!

Novi sodniški pripravnik

za ocenjevanje zunanosti in dela jamarjev: Jože Oblak, Vojsko 12, p. Idrija.

Prijavljena in zaščitena psarna

»ŠTURMOVA«, za nemške ovčarje, lastnik Franc DOLENC, Maribor, Kmetijska 3 b.

Lovska kuhinja

Divji petelin

Oskubljenega, osnaženega divjega petelina kvasi v kvaši najmanj 2 dni, ali ga polij dvakrat zapored z vrelo kvašo. Po dolgem prereži na prsih kožo ter jo oderi do vrha na obe strani, vrh hrbta pa naj se drži. Nato petelina osoli, pretakni s slanino, kožo zagri nazaj in zalij z juho ter pari s slanino, zelenjavo, dišavami in črnim vinom do mehkega. Ko je mehak in zarumenjen, odlij mast, zalij zelenjavo z vinom in juho, da še malo prevre. Na masti naredi rumeno prežganje, prideni zelenjavno juho, dodaj petelina,

prej pa mu odvzemi kožo in še nekoliko pokuhaj. Na razrezanega precedi omako.

Mlad divji petelin

Oskubljenega, dobro uležanega in osnaženega mladega divjega petelina nadrgni s soljo, potresi znotraj s poprom in ga po prsih in stegnih gosto pretakni s prekajeno slanino. Petelina peci počasi približno 1 1/4 do 1 3/4 ure. Medtem pa pridno polivaj s presnim maslom in juho. Pečenega razreži in sestavi na krožnik, da je kakor cel.

Ruševca lahko pripraviš kakor divjega petelina.

V. P.

Prijavljene paritve

1. Kdl. jazbečarji:

Bari, Gomilski JRJki 1201, uspešen na tekmi — Dora, JRJki 342, uspešna na tekmi, leglo 25. 4. 1970. Rejec Jože Potočnik, Stari log 34, p. Pragersko.

2. Res. jazbečarji:

Knut v. Nassauerland, JRJri 340, uspešen na tekmi — Tisa Šmartinska, JRJri 1210, uspešna na tekmi, leglo 24. 4. 1970. Rejec Hinko Sernc, Šmartno na Pohorju 5.

Haso Janinski, JRJri 1203, uspešen na tekmi — Čila Ločniška, JRJri 326, leglo 20. 4. 1970. Rejec Anton Esih, Šentvid 27, p. Grobelno.

Koker španjeli:

Rik, JRŠK 736, uspešen na tekmi — Brina Kokrška, JRŠK 1326, uspešna na PNZ, leglo 12. 4. 1970. Rejec Drago Jazbec, Kranj, Valjavčeva 3.

Dendi Hujanski, JRŠK 556, uspešen na tekmi — Fida Vojniška, JRŠK 658, uspešna na tekmi, leglo 1. 4. 1970, Rejec Ivan Kogelnik, Podklanc 11, p. Dravograd.

Bili, JRŠK 734, uspešen na preizkušnji — Diana Vojniška, JRŠK 605, leglo 21. 5. 1970. Rejec Hubert Plaznik, Hrastnik, Draga 3.

Bili, JRŠK 734, uspešen na preizkušnji — Bela, JRŠK 683, uspešna na preizkušnji, leglo 13. 5. 1970. Rejec Igor Pirc, Ljubljana, Zarnikova 12.

Špringer španjeli:

Cormac v. Tachernsee, JRŠŠ 602, uspešen na tekmi — Bina, JRŠŠ 606, uspešna na tekmi, leglo 25. 4. 1970. Rejec Jože Reisman, Log 2, p. Ruše.

Cormac v. Tachernsee, JRŠŠ 602, uspešen na tekmi — Ajka, JRŠŠ 168, uspešna na tekmi, leglo 10. 5. 1970. Rejec Franc Flere, Šmartno ob Dreti, Pusto polje 5.

Nemški kdl. ptičarji:

Dik, JRPki 3268, uspešen na tekmi — Ada iz Dominoga vrta, JRPki 6947, uspešna na tekmi, leglo 28. 4. 1970. Rejec Franc Strajner, Ljubljana Glavarjeva 28.

Arno, JRPki 5233, uspešen na tekmi — Ada Dokležovska, JRPki 3758, uspešna na tekmi, leglo 8. 4. 1970. Rejec Jože Lukač, Dokležovje, p. Beltinci.

Bodo, JRPki 4594, uspešen na tekmi — Biba, JRPki 5095, uspešna na tekmi, leglo 13. 3. 1970. Rejec Tone Račić, Župeča vas 14, p. Cerklje ob Paki.

Dag iz Dominega vrta, JRPki 6915, uspešen na tekmi — Cara Bakovška, JRPki 3530, uspešna na tekmi, leglo 24. 4. 1970. Rejec Janez Dolničar, Ljubljana, Titova c. 78.

Bir, JRPki 4977, uspešen na tekmi — Alta Rojska, JRPki 4986, uspešna na tekmi, leglo 27. 3. 1970. Rejec Ivo Leban, Črniče 79.

Dik, JRPki 3268, uspešen na tekmi — Eskulap's Palla, JRPki 3853, uspešna na tekmi, leglo 23. 4. 1970. Rejec Anton Fister, Ljubljana, Tržaška 133/a.

Arno, JRPki 5233, uspešen na tekmi — Beba Dragučovska, JRPki 3763, uspešna na tekmi, leglo 15. 4. 1970. Rejec Martin Čurin. Nodranc 8, p. Kog.

Arno, JRPki 8233, uspešen na tekmi — Ajdi Obreška, JRPki 5352, uspešna na tekmi, leglo 16. 4. 1970. Rejec Franček Rakuša, Sela 37, p. Hajdina.

Beg Dolički, JRPki 6966, uspešen na tekmi — Ajša Obreška, JRPki 5353, uspešna na tekmi, leglo 12. 4. 1970. Rejec Franček Rakuša, Sela 37, p. Hajdina.

Bego Topolovski, JRPki 7027, uspešen na tekmi — Bistra, JRPki 7025, uspešna na tekmi, leglo 23. 12. 1969. Rejec Henrik Sukič, Topolovci 14, p. Cankova.

Ali Lijaški, JRPki 7001, uspešen na tekmi — Drina, JRPki 2613, uspešna na tekmi, leglo 30. 3. 1970. Rejec Anton Vodopivec, Prvačina 122, Nova Gorica. Arnó, JRPki 5233, uspešen na tekmi — Biba Dokležovska, JRPki 4793, uspešna na tekmi, leglo 3. 3. 1970. Rejec Leopold Vindiš, Dokležovje 13, p. Beltinci.

Arno, JRPki 5233, uspešen na tekmi — Asta, JRPki 3756, uspešna na tekmi, leglo 5. 4. 1970. Rejec Jakob Čuk, Hrastje, Mota 71. Rio, JRPki 5227, uspešen na tekmi — Aga, JRPki 5229, uspešna na tekmi, leglo 4. 4. 1970. Rejec Alojz Kajdič, Ljutomer, Soboška 7.

Bori, JRPki 6969, uspešen na tekmi — Beba, JRPki 5094,

Foto ing. Ž. Stahan: *Irski seter Alka*

uspešna na tekmi, leglo 27. 4. 1970. Rejec Franc Stigar, Sela 40, p. Dobova.

Ringo Borovski, JRPki 4775, uspešen na tekmi — Rada, JRPki 6964, uspešna na tekmi, leglo 16. 5. 1970. Rejec Stanko Štuhec, Apače 31, p. Apače.

Adi, JRPki 4785, uspešen na tekmi — Rina, JRPki 6965, uspešna na tekmi, leglo 15. 5. 1970. Rejec Peter Krjukar, Grabe 36, p. Apače.

Bir, JRPki 4977, uspešen na tekmi — Bistra, JRPki 7019, uspešna na tekmi, leglo 10. 4. 1970. Rejec Rado Baša, Zalošče 4, p. Dornberk.

Andy v. d. Kampstalwarte, JRPki 6955 — Diana iz Dominega vrta, JRPki 5035, leglo 7. 4. 1970. Rejec Franc Kralj, Radomlje 16.

Bodo, JRPki 4594, uspešen na tekmi — Anka, JRPki 5093, leglo 16. 4. 1970. Rejec Martin Vučajnk, Sela 102, p. Dobova.

Aco, JRPki 4595, uspešen na tekmi — Soča, JRPki 7014, uspešna na preizkušnji, leglo 14. 4. 1970. Rejec Orlando Krampuš, Kostanjevica na Krasu 11.

Runo, JRPki 4980, uspešen na tekmi — Bora Biljenska, JRPki 4984, uspešna na tekmi, leglo 5. 3. 1970. Rejec Janko Nardin, Ajdovščina, Lokarjev drevored 7/a.

Alf. v. St. Jochannisfeld, Oe HZB 7200 — Anči Škedenj-

ska, JRPki 5351, leglo 4. 5. 1970. Rejec Alfonz Mazlu, Ptuj, Trubarjeva c. 4.

Ali Lijaški, JRPki 7001, uspešen na preizkušnji — Belka, JRPki 4982, uspešna na preizkušnji, leglo 2. 3. 1970. Rejec Franc Nemeč, Vrtojba 119, p. Šempeter pri Novi Gorici.

Nemški res. ptičarji:

Dax v. Düsseldorf, JRPri 1202, uspešen na tekmi — Tisa Leščanska, JRPri 1039, uspešna na tekmi, leglo 7. 4. 1970. Rejec Roman Janža, Predanovci 9, p. Puconci. Cito, JRPri 1967, uspešen na tekmi — Čeda Polenska, JRPri 2025, uspešna na tekmi, leglo 26. 4. 1970. Rejec Stanko Žnidarič, Ptuj, Cesta Olge Meglič 11.

Epagneul bretoni:

Fox delle Vallate, JRP EB 577, uspešen na tekmi — Asta Vipavska, JRP EB 566, uspešna na PNZ, rejec Dušan Mermolja, Batuje 77, p. Črniče, leglo 26. 4. 1970. Fox delle Vallate, JRP EB 577, uspešen na tekmi — Lida Vipavska, JRP EB 104, uspešna na PNZ, leglo 23. 4. 1970. Rejec Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina.

Fox delle Vallate, JRP EB 577, uspešen na tekmi — Bora Vipavska, JRP EB 254, uspešna na tekmi, leglo 17. 4. 1970. Rejec Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina.

Lovski terierji:

Azor Dobrenjski, JRLT 5529, uspešen na tekmi — Tara, JRLT 5547, uspešna na tekmi, leglo 27. 4. 1970. Rejec Slavko Brglez, Velenje, Prešernova 7.

Teri, JRLT 3425, uspešen na tekmi — Bistra, JRLT 3428, uspešna na tekmi, leglo 24. 3. 1970. Rejec Anton Lapajne, Grgar 8, p. Grgar.

Jibs v. Grimbart, OeHZZB Jgdt 1523, uspešen na tekmi — Asta, JRLT 2866, uspešna na tekmi, leglo 5. 4. 1970. Rejec Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi 1.

Eks Pobreški, JRLT 3536, uspešen na tekmi — Bara, JRLT 5614, uspešna na tekmi, leglo 17. 3. 1970. Rejec Anton Cesar, Slovenj Gradec, Celjska c. novo naselje.

Kip Pobreški, JRLT 2918, uspešen na tekmi — Alka, JRLT 2514, uspešna na tekmi, leglo 31. 3. 1970. Rejec Jože Petelinc, Sela pri Dobovi 120.

Muso, JRLT 3198, uspešen na tekmi — Bibi, JRLT 3255, uspešna na tekmi, leglo 20. 5. 1970. Rejec Ignac Korber, Zagradec, Grintovec 22.

Kip Pobreški, JRLT 2918, uspešen na tekmi — Dida Potoška, JRLT 2922, leglo 23. 5. 1970. Rejec Anton Pegan, Hrastje 1, p. Cerklje.

Don Pobreški, JRLT 3544, uspešen na tekmi — Aga Martjanska, JRLT 3243, leglo 22. 5. 1970. Rejec prim. dr. Gabrijel Kastelic, Murska Sobota, Štefana Kovača 2.

Boj, JRLT 3659, uspešen na tekmi — Lepša, JRLT 3667, uspešna na tekmi, leglo 23. 4. 1970. Rejec Janez Miklavčič, Ljubljana, Proletarska 14.

Hajko Turjaški, JRLT 2834, uspešen na tekmi — Ada, JRLT 3663, uspešna na tekmi, leglo 17. 5. 1970. Rejec Franc Leben, Borovnica 107. Dik, JRLT 3251, uspešen na tekmi — Beba, JRLT 2570, uspešna na tekmi, leglo 12. 5. 1970. Rejec Bogomir Trtnik, Polje 360, pri Ljubljani.

Hajko Turjaški, JRLT 2834, uspešen pri preizkušnji —

Bora, JRLT 3653, uspešna pri preizkušnji, leglo 3. 5. 1970. Rejec Janko Tišler, Zadruga 14, p. Duplje.

Brak-jazbečarji:

Car Dragarski, JRBj 2077, uspešen na PNZ — Cina Bohinjska, JRBj 1603, uspešna na PNZ, leglo 17. 4. 1970. Rejec Jože Marolt, Podžaga 2, p. Vel. Lašče. Čiko Dragarski, JBRj 2131, uspešen na PNZ — Bistra, JRBj 3119, uspešna na PNZ, leglo 18. 4. 1970. Rejec Ivan Vučanjk, Bučerca 25, p. Krško.

Jaro, JRBj 2037, uspešen na tekmi — Ela Šmohorska, JRBj 2042, uspešno preizkušena, leglo 11. 4. 1970. Rejec Ivan Knez, Laško, Strmca.

Brin, JRBj 3037, uspešen na PNZ — Živa, JRBj 1647, uspešna na PNZ, leglo 13. 4. 1970. Rejec Stane Jenko, Prevalje pod Krimom 24. Ego Meninski, JRBj 2036, uspešen na tekmi — Cita, JRBj 2192, uspešna na tekmi, leglo 5. 4. 1970. Rejec Ferdo Omerza, Socka, p. Strmec.

Brin, JRBj 3037, uspešen na preizkušnji — Maja, JRBj 3127, uspešna na preizkušnji, leglo 7. 5. 1970. Rejec Ciril Založnik, Notranje gorice 129.

Fakin, JRBj 3138/A, uspešen na tekmi — Živa Reseniška, JRBj 1691, uspešna na tekmi, leglo 30. 3. 1970. Rejec Edi Petelinšek, Vitanje.

Gift v. Starhand, JRBj 2094, uspešen na tekmi — Zalka, JRBj 3129, uspešna na tekmi, leglo 29. 4. 1970. Rejec Stane Jazbinšek, Golobinjek 6, p. Planina pri Sevnici.

Daso, JRBj 2184, uspešen na tekmi — Terna Reseniška, JRBj 2043, uspešna na tekmi, leglo 1. 5. 1970. Rejec Rudi Blazinšek, Konjsko 5, p. Vojnik.

Fakin, JRBj 3138/A, uspešen na tekmi — Mina, JRBj 2112, uspešna na tekmi, leglo 13. 4. 1970. Rejec Ivan Levar, Bočna 105, p. Smartno ob Dreti.

Efendi Šmohorski, JRBj 1866, uspešen na tekmi — Iris Vinarska, JRBj 1458, uspešna na tekmi, leglo 5. 5. 1970. Rejec ing. Julij

Uršič, Maribor, Ribniško selo 23.

Nemški prepeličarji:

Ris Savinjski, JRP Pr 138, uspešen na tekmi — Ita Celjska, JRP Pr 134, uspešna na tekmi, leglo 14. 5. 1970. Rejec dr. Jaka Bahun, Bohinjska Bistrica 155.

Kuno v. Geroweither JRP Pr 11, uspešen na tekmi — Gelli v. d. Gamswand JRP Pr 4, leglo 6. 5. 1970. Rejec Slavko Kovač, Celje, Ulica 29. novembra 55.

Posavski goniči:

Ari, JRGp 6305, uspešen na preizkušnji — Bistra, JRGp 6312, uspešna na preizkušnji, leglo 23. 4. 1970. Rejec Anton Miklavc, Prebold 78. Bojko, JRGp 6322, uspešen na preizkušnji — Drina, JRGp 10 046, uspešna na preizkušnji, leglo 26. 4. 1970. Rejec Marjan Klöckel, Lesce, Finžgarjeva 11.

Kdl. istrski goniči:

Har Travnogorski, JRGki 7146, uspešen na PNZ — Bujna Ortneška, JRGki 4826, uspešna na PNZ, leglo 15. 4. 1970. Rejec Janez Lovšin, Lipovec 25, p. Doljenja vas.

Don Belovodski, JRGki 5301, uspešen na tekmi — Eka Razdelniška, JRGki 7019, uspešna na tekmi, leglo 14. 4. 1970. Rejec Martin Ritovšek, Bukovžlak 20, p. Teharje.

Feri, JRGki 7044, uspešen na PNZ — Diva, JRGki 7047, uspešna na PNZ, leglo 21. 3. 1970. Rejec Slavko Peršolja, Šmartno 66, p. Kojsko.

Zero, JRGki 5295, uspešen na tekmi — Bistra Velikolaška, JRGki 4395, uspešna na tekmi, leglo 9. 4. 1970. Rejec Milan Ocepek, Črni vrh, p. Tabor.

Bor, JRGki 5756, uspešen na preizkušnji — Era Roška, JRGki 4657, uspešna na preizkušnji, leglo 15. 5. 1970. Rejec Jože Boldan-Silni, Kočevje, Cankarjeva 7.

Buldo, JRGki 5820, uspešen na preizkušnji — Bela, JRGki 7118, uspešna na preizkušnji, leglo 15. 4. 1970. Rejec Ivan Lapajne, Jelični vrh 2, p. Idrija.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Trije od sedmih

LD Tomišelj ima sedem Janezov, od katerih so se zadnji čas trije posebno uveljavili.

Prvi Janez: Na polju izpred Dušana zleti fazanka. Dušan v veri, da je fazan, ustrelil in — zgreši. Vsi lovci zavpijejo, da je kura, a Janez tega ni slišal, pomeri in fazanka pade, lovci pa v smeh. Po končanem lovu se Janez v zadregi popraska za ušesom in reče: »Vraga, sedemnajstkrat sem moral danes ustreliti, da sem pobral eno kuro...«

Drugi Janez ima ptičarja, ki ga še nekam uboga. Na poljskem lovu se naenkrat zasliši povelje: »Boj, apot — nazaj!« Lovci so se spogledali nad čudnim poveljem, a jim je bilo takoj jasno. Boj je namreč v visoki šari nekoliko trdo zgrabil fazanko, ki ji je ušlo življenje. To Janezu ni bilo všeč, Boj pa tudi ni hotel razumeti povelja.

Tretji Janez je vodil na Krimu lovce na stojišča. Vsakemu posebej je pove-

dal, v katero smer naj pazi in kje bodo šli gonjači. Pri stojišču 15 pa je lovcu posebno prizadevno dejal: »Tukaj stoj! Žival gre rada po bregu nad teboj in potistile dolini spodaj. Zato stoj tu zaradi varnosti, če bi kaj prišlo, da boš streljal...«

F. S.

Vštric sta tekla

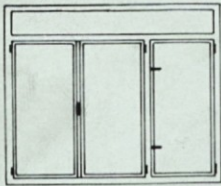
Jože je nekoč na skupnem lovu čakal na stojišču ob robu gozda. Ni dolgo stal, ko pribeži dolgouhec in Jože ga s svojim pihalnikom obrne na glavo. Brž pogleda naokrog, potem zgrabi zajca, steče z njim do najbližjega kupa zložene koruznice, vrže vanjo dolgouhca in odhiti zopet nazaj na stojišče. Pogon je bil še precej oddaljen, da si je Jože utegnol obrisati znoj, popraviti klobuk in zopet čakati s pripravljeno puško. Sosed — lovec, oddaljen kakih 50 metrov, pa je izza grmovja ob gozdu opazoval ta prizor. Pa pokliče Jožeta in reče: »Prej si pa tekkel z zajcem vštric.« Jože se je pa le malo odkašljajal in še pozorneje čakal, če bi še kaj prišlo, da bo znova tekkel vštric...

Št. M. iz Prekmurja

GRADITELJI POZOR!

nudimo vam
stavbno **kompletno**
pohištvo

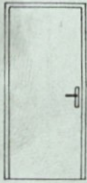

OKNA,

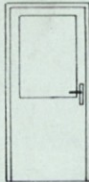
POLKNA,

VRATA:

sobna,

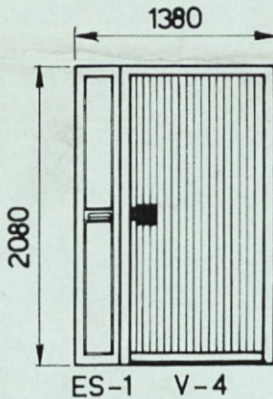

vhodna,

in

garažna
PRODAJA NA

zahtevajte
prospekte

inles
ribnica

industrija
stavbnega
pohištva

Telefon
maloprodaje
061-87-099

HOTEL SLON
LJUBLJANA, TITOVA 10

Telefon: 24-601/607

24-616/619

Telex: 31254 YU SLON

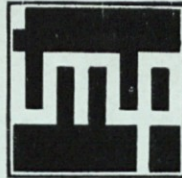
Telegram: SLON LJUBLJANA

Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvorazredno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artističnim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije.

casinò
Ljubljana

- ROULETTE
- CHEMIN DE FER
- BLACK JACK
- TRENTE ET QUARANTE

INDUSTRIJSKO
MONTAŽNO PODJETJE

Ljubljana, Titova 37

Projektira, montira in proizvaja

- centralno ogrevanje, sanitarne naprave, plinske instalacije in prezračevalne naprave
- električne naprave jakega in šibkega toka, komandne in signalne naprave za industrijo in komunalne zgradbe
- regulacije
- opravlja kalorične in električne meritve
- odlivamo visokokvalitetne odlitke sive litine, ki jih po želji obdelamo

ustavi!

in klima

komandne

V-1957 7/11 7X

Foto Tone Marčan: Pospremila je očeta, ki se je odpravil v goro poslušat petelina